

TIERPS TRYCKERI
AKTIEBOLAG
1943

Södermanlands-Nerikes Nation

MAJHÄLSNING

till landsmännen

16

UPPSALA 1943

Södermanlands-Nerikes Nation

MAJHÄLSNING

till landsmännen

16

UPPSALA 1943

Från vår till vår.

I början av april utgick Förste kurators inbjudan till vårens kamratmöte, vilket helt satte sin prägel på vårfirandet.

Sista april gick in med strålade klart, men något kyligt väder. Redan på morgonen sågos åtskilliga äldre landsmän bese de nyrestaureerade nationslokalerna och Arkadien. När högtidslandskapet kl. 18 öppnades hade Förste kurator, med. kand. Sven Kraepelien, glädjen att hälsa en över förväntan stor skara äldre och yngre landsmän välkomna. Hans hälsningstal formade sig till en hyllning av Nationen som det levande uttrycket för generationernas samhörighet. Han yttrade bl. a.: "Här ha vi under våra år vid Alma Mater i kontakten med äldre och yngre studenter lärt oss värdesätta allt vad Nationen har att bjuda oss av allvar och glädje. Här ha vi fått lära oss vördnad och pietet för äldre generationers verk, och här ha vi fått de första lärospånen i medborgerligt ansvar. Om vi ej förr insett generationsväxlingarnas betydelse för andligt och kulturellt framåtskridande har våra ögon just här måst öppnas för detta förhållande. Efter studieåren går säkert ofta tankarna tillbaka till Nationen och kamratkretsen, men när åren skrida framåt brister obönhörligt den ena länken efter den andra i kamratkedjan och kvar lever kanske till sist endast Nationen, men den skall, hoppas vi, så länge vår kultur lever, veta sin plikt att som tillförne handhava värden av vad äldre generationer givit i arv och vad nuvarande generation i sin förmåga söker skapa."

Följande landsmän, räknat t. o. m. årgång 1930, deltog helt eller delvis i kamratmötet:

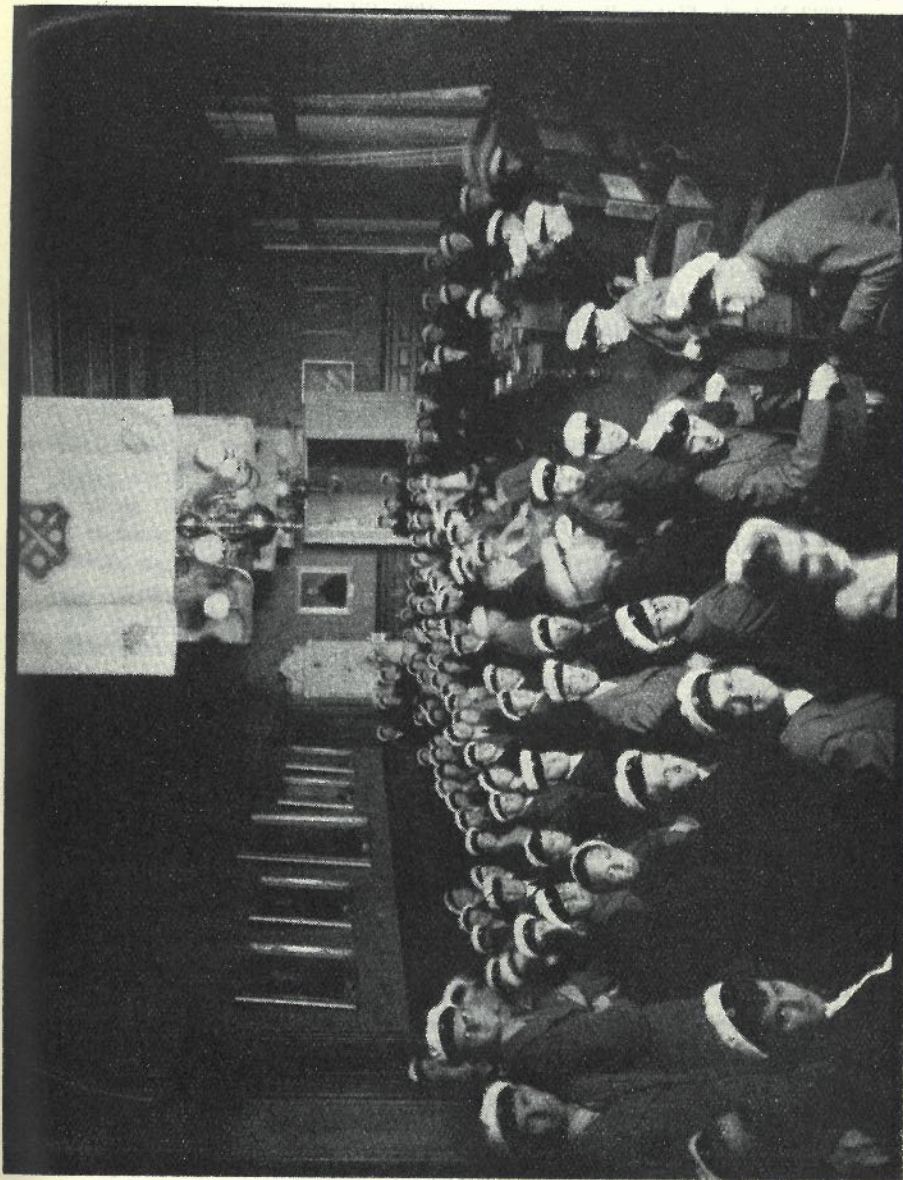
Hedersledamöter:

H. K. H. Prins Wilhelm	1888 Kommerserådet Martin Jansson
1885 Professor Rutger Sernander	
1893 Professor Gustaf Göthlin	1905 Professor Sune Lindqvist
1898 Sekr. i Generalpoststyrelsen	1906 Andre Bibliotekarie Jonas L:son Samzelius
Victor Flodman	
1897 Professor Ture Arne	1902 Professor Jöran Sahlgren

1899 Lektor Matts Essén	1904 Universitetsbokhandlare Nils Wallin
1905 Lektor Martin Sjöström	
1906 Läroverksadjunkt Carl Cederblad	1903 Docent Olof Gjerdman
Ritlärarinnan Sigrid Ohlsson-Persson	Direktör Ernst Aqvist
	1899 Professor Helge Nelson
	1915 Professor Dick Helander

Landsmän:

1879 Doktor Frans Berglund	Fil. mag. Fru Sigrid Söderbäck
1880 Tullkontrollör Axel Wretling	
1881 Revisionskommissarie Melker Ahmée	1909 Fil. mag. Fru Ingeborg Essén
1884 Revisor Fridolf Blom	Professor John Hellström
1891 Redaktör Valfrid Spångberg	Notarie Anders Björkman
1892 Generaldir. Adolf Hamilton	1910 Läroverksadjunkt Hugo Zetterqvist
1894 Överste Arvid Böklin	Jur. kand. Hilding Lundelius
1895 Kyrkoherde Torsten Petri	1911 Fil. kand. Fru Stina Essén
1897 Häradshövding Carl Söderström	Fil. mag. Naemi Granfelt
	Livförsäkringstjänsteman Efraim Sjögren
1899 Rådman Edvard Ploman	1912 Läroverksadjunkt Elias Nystedt
Landssekreterare Elias Stenius	Kamrer Olof Enberg
Jägmästare Nils Almlöf	1913 Lasarettsläkare Yngve Akerén
1900 Professor Karl Gustav Ploman	Lasarettsläkare Wilhelm Behrman
1902 Häradshövding Styrbjörn Dahlqvist	Borgmästare Eric Wahlberg
1903 Bankdirektör Per Samzelius	1914 Fru Ruth Holmbäck
1905 Läroverksadj. Hilding Linder	1915 Andre bibliotekarie Sven Serlander
1906 Direktör Fritiof Söderbäck	1917 Lektor Gunnar Sörbom
Direktör Karl Wistrand	1918 Doktor Svea Burelius
Arkivarie Per Samzelius	1919 Bitr. överläkare Gustaf Adolf Johansson
1907 Överläkare Ernst Sahlgren	Doktor Gunnar Nycander
Pensionskamrer Gunnar Samuelsson	Byråchef Rolf Sohlman
Bankdirektör Ingemar Widebeck	1920 Legationsrådet Lennart Nylander
1908 Doktor Bertel Bager	1921 Direktör Håkan Perman
Byråchef Gunnar Alm	Advokat Josef Frenander
Advokat Magnus Wistrand	Notarie Bertil Hagendal
Advokat Fritiof Hydbom	
Justitierådet Harry Guldberg	
Stiftssekreterare Ivar Gosselman	

Högfidslandskapet 1942.

1922 Notarie Sixten Rynander	1926 Fil. lic. Torsten Lagerstedt
Doktor Ola Månsson	Fru Kajsa Öhlin
Läroverksadjunkt Hugo Gausfin	Fru Ingrid Thorsell
1923 Docent Åke Åkerström	1927 Läroverksadjunkt Gustaf Lindhe
Rådman Lars-Erik Thorsell	1927 Amanuens Sven Gunnar Thorsell
Biblioteksamanuens Louise Ramholm	1928 Fil. stud. Arne Jansson
Fil. kand Carl-Erik Ringhammar	1929 Fil. lic. Gunnar Annell
Docent Claes Blum	1930 Assistent Anna Lisa Norling
1924 Docent Gösta Hög	Docent Ingvar Hedlund
Hovrättsfiskal Sten Lindqvist	Folkskollärare Arne Hellberg
Fil. dr. Erik Hjalmar Linder	Notarie Istvan Beörecz
1925 Docent Arne Furumark	
Lektor Martin Söderman	

Till hedersämbetsmän utsågs:

<i>Inspektor:</i>	Professor Rütger Sernander
<i>Förste Kurator:</i>	Kommerserådet Martin Jansson
<i>Andre Kurator:</i>	Doktor Frans Berglund
<i>Bibliotekarie:</i>	Bibliotekarie Jonas L:son Samzelius
<i>Skattmästare:</i>	Sekreterare Victor Flodman
<i>Sång- o. musikanförrare:</i>	Kamrer Olof Enberg
<i>Klubbmästare:</i>	Professor John Hellström
<i>Klubbmästarinna:</i>	Assistent Anna-Lisa Norling
<i>Fanbärare:</i>	Professor Helge Nelson
<i>Fanbärarsuppleant:</i>	Advokat Frithiof Hydbom
<i>Nationsfotograf:</i>	Borgmästare Eric Wahlberg
<i>Idrottsledare:</i>	Docent Åke Åkerström
<i>Krönikör:</i>	Läroverksadjunkt Carl Cederblad
<i>Preparatförvare:</i>	Överläkare Ernst Sahlgren

Sedan hedersämbetsmännen intagit sina platser övertogs kuratorsklubban av Hedersförstekerator, som först framförde sitt och de övriga hedersämbetsmännens tack. På hans förslag utsågs den äldste närvarande landsmannen, som ej innehaft något ämbete i Nationen, nämligen tullkontrollör Axel Wretling, till Hederslandsman.

Hedersinspektor, professor Rütger Sernander, överlämnade därefter kuratorsklubbor till de närvarande förste kuratorer, vilka ej tidigare erhållit sådana. Dessa voro:

Jur. kand. Hilding Lundelius	v. t. 1918
Amanuens Hans Stjernqvist	h. t. 37- v. t. 38
Fil. lic. Gunnar Annell	h. t. 38- v. t. 39
Docent Ingvar Hedlund	h. t. 39- v. t. 40
Fil. mag. Lars Hellberg	h. t. 40
Pastor Tore Anshelm	1941.

Nationens nuvarande Inspektor professor Dick Helander överlämnade därefter en kuratorsklubba till fungerande Förste Kurator, med. kand. Sven Kraepelien.

Hedersförstekerator framförde därefter i ett synnerligen personligt hållet och varmhjärtat tal ett tack till Nationen för att den ånyo samlat de äldre landsmännen till kamratmöte och utbringade ett leve för Nationen och dess framtid.

Vid landskapet utsågs vidare Gunnar Annell till innehavare av kamratstipendiet "Einar Petris Minne". Omedelbart efteråt sammanträdde Veteranerna.

Efter färdknäpp på nationen deltog landsmännen i det allmänna värfirandet på Slottsbacken, vilket förlöpte enligt gammal tradition liksom den följande supén på Övre Gillet. Taffeln bröts vid 12-tiden, och nationen tågade i samlad trupp till Värmlands nation, som skändades enligt konstens alla regler av fil. kand. Sven G. Svenson, ljudligt understödd av Hornboskapen. Vid den följande sittningen på nationen utdelades en minnestallrik till veteranen inom Hornboskapen, Ernst Trygg, skomakare och trumslagare, som tack för 25-årigt, intresserat deltagande. Den 2 maj tackade herr Trygg offentligen för utmärkelsen i U. N. T. genom följande annons: "Till Södermanlands-Nerikes Nation. För vänlig hägkomst mitt värdsamma tack." Sedan uppförde Lars Erkman, Torgil Ringmar och Calle Wellander valda delar ur "Mohrens sista suck" och "På Madagaskar", och festen fortsattes i angenämaste stämning till långt fram på morgonen.

Första maj samlades Nationen vid nationsgraven. Inspektor hyllade de dödas minne och yttrade bl. a.: "Andra folk ha nu alltför många gravar att tänka på. Så länge det förunnas oss att icke som de ständigt nödgas gå upp i ögonblickets krav äro vi tacksamma att få samlas vid denna grav, som för oss symboliserar den gamla Nationen, ja det gamla Sverige."

På grund av den stora anslutningen hade årets majmiddag måst förläggas till stora Gillesalen. Den var anordnad som kombinerad maj- och inspektorsmiddag. Förste Kurator, med. kand. Sven Kraepelien hade glädjen hälsa alla de föregående kamratmötenas förste kura-

torer, Nylander, Sörbom, och Söderman välkomna. Dagens hedersgäst var Prins Wilhelm, som jämte professor Helge Nelson vid detta tillfälle skulle hälsas. Förste Kurator inledde talens rad med att hälsa alla de närvarande välkomna och vände sig sedan till Prins Wilhelm. Vad som föranlett Nationen att kalla Prins Wilhelm till hedersledamot var icke blott hans kungliga börd samt aktning och tillgivenhet för vårt konungahus, utan framför allt hans stora förtjänster som konstnär och skildrare av Sveriges land och folk samt den personliga välvilja han alltid visat både enskilda landsmän och Nationen som korporation. Det senaste uttrycket härför var den stora beredvillighet, med vilken Prins Wilhelm stött Nationens hembygdskurser i Flen och Mellösa. Även professor Helge Nelson hälsades välkommen som hedersledamot och Förste Kurator uttryckte Nationens glädje att få återknyta den personliga kontakten med sin gamle högt skattade landsman. Efter hälsningstalen drack Förste Kurator de nyblivna hedersledamöterna till ur den Wibergska kannan. Prins Wilhelm fick dessutom ur Inspektors hand mottaga den vita mössan.

I sina svarstal hyllade Prins Wilhelm och professor Nelson var och en sitt landskap. Det traditionella talet för hembygden hölls sedan av fil. kand. Gunnar Lagerstedt, som väl tolkade den av tidens allvar fördjupade känslan för hembygden:

Landsmän!

Det som i dag samlar oss alla, och inför vilket vi alla är ett och samma, nämligen landsmän, med allt vad detta innebär, det är vår gemensamma hembygd.

Hembygden, det är ett begrepp som för många — kanske de flesta av oss — kommit att förbindas med det konstverk, som är vårt nationshus' främsta prydnad. Den är framför allt en stämning, skapad av Mälarvatten, trolska vikar, drömmande skog, och en aningsfylld övergång mellan aftonrodnad och gryningsljus. Hängbjörken grönskar, och därunder sitter en älskande tärna, som alltid finns, och som alltid väntar just på oss.

Det är så självklart alltsamman, hembygden finns där alltid, den är ett romantiskt känsloläge, dit vi vet, att vi kan dra oss tillbaka, och där allting är så, som vi väntat oss finna det.

Men det kanske inte är så självklart i alla fall. Det finns andra än vi — och inte långt ifrån oss — som kanske har betraktat sin hembygd på samma sätt, och så plötsligt slungats in i en verklighet, vars hela ohyggliga innebörd vi inte kan göra oss ett begrepp om.

Men, utan att tveka, lät vi då vår hembygd lägga bort sin romantiskt drömmande uppsyn, det blev en bistrare prägel över landskapet. Där

Dick Helander   Martin Jansson   Fru Helander   Sven Kraepelien
Melker Ahmée   Adolf Hamilton
Under supén på Gillet.

det endast hade varit tidlösa idyller i sommarsol, där blev det kuster att bevaka, viktiga industricentra, och åkrar, där även en stadsbo ängsligt försökte följa med och få en uppfattning om hur det skulle bli med grödan.

Vi ha nog i allmänhet fått en mycket mera konkret syn på hembygden och allt vad därmed sammanhänger. Hembygden är nu inte bara romantik, som tas fram vid högtidliga tillfällen, utan den är en levande verklighet. Men den har alltid levt i våra hjärtan, och när den såg ut att råka i fara, blev vi medvetna om hur mycket den egentligen betydde för oss. Här finns säkert flera än jag, som plötsligt vaknade till medvetande om hur det skulle se ut, om främlingar, objudna främlingar, vandrade omkring i våra lövängar eller slog sig ner på våra fästen. Den tanken utlöste en känsla av iskallt raseri, som behärskades av en enda tanke: något sådant kan inte få ske, det är otänkbart, det är ju vår bygd, våra stenbackar och våra slätter! Skall det ske, att någon annan ska få säga: detta är mitt?!

Vi blev nog lite var överraskade av den kraft, med vilken känslan för vår hembygd svepte in över oss, när vi insåg, att en fara hotade. Vi förstod, att allt det här, som vi hört de gamla tala, om traditioner och gamla tider, det var inte bara ord, utan det var innehåll, ett innehåll så stort, att vi förut inte kunnat fatta det.

Och nu kan vi vara lyckliga för att det blev så; vi hade annars varit mycket fattigare. Nu se vi med nya ögon på våra sörmländska fjärdar och vikar, på våra närkiska slätter och skogar. Det har förunnats oss, att en tid känna för vårt land något liknande det våra fäder en gång kände, när de kastade ut objudna främlingar ur landet. Vi har känt sambandet med våra fäder; och föreningslänken mellan dem och oss, det var vår hembygd. Känslan för den finns alltid dold hos oss, utan att vi riktigt förstår vad det är. Men hur än generationerna växla och efterträda varandra, så finns alltid samma hembygd kvar, det är den som binder oss samman med ett band, vars värde vi fullt ut förstår i tider sådana som dem vi nu leva i. Vi ska vara tack samma för att vi fått vara med under dessa tider, ty de ha öppnat våra ögon och gett oss en rikare och renare känsla för vad som är vårt.

Vi vet nu, att när vi höjer ett leve för hembygden, så betyder det något mer, än vad det annars skulle ha gjort. Liksom salutskottet för en nykreerad doktor betyder, att det finns makt bakom ordet, så ska vårt leverop betyda, att vi är redo, att med makt skydda vår hembygd.

Men vi får inte glömma, att liksom ordet kommer framom makten, så skall också hembygden komma framom leveropet. Det ska tolka allt vad hembygden betyder för oss: sambandet med våra fäder, vår egen kärlek, och vår fasta tro, att "Ett folk som forntid haft, skall ock en framtid äga!"

Landsmän, låt dessa ord förena oss alla i ett leve för vår hembygd!

Som redan nämnts var särskild inspektorsmiddag ej anordnad. Förste Kurator valde nu detta tillfälle att rikta ett tack till avgående Inspektor, professor Jöran Sahlgren. Han yttrade:

Inspektorsämbetet på Södermanlands-Nerikes Nation bytte i början på detta år innehavare, i det att den 21 jan. prof. Jöran Sahlgren lät meddela, att han önskade träda tillbaka, sedan han i drygt tio år innehaft detta nationens förtroendeuppdrag. Prof. Sahlgren, som tyvärr idag är förhindrad att närvara, har under sin inspektorstid tagit livlig del i Nationens utveckling, och det stora arbete han nedlagt på skilda områden inom nationslivet har städse präglats av kärlek till Nationen och omtanke om landsmännen. De som kommo honom nära lärde sig i honom skatta en verkligt god vän och kamrat. Till honom kunde den bekymrade landsmannen gå för att få ett gott råd av en erfarenhetens man och hans vänlighet och hjälpsamhet var allmänt högt skattad. Hela hans inspektorstid karakteriserades av det oegennyttiga arbetet till Nationens och landsmännens fromma. Särskilt vill jag här framhålla prof. Sahlgrens sällsamt stora arbete för förbättrandet av

Hornboskapen.

stipendiemöjligheterna för landsmännen, och Nationens Allmänna Stipendiefond är helt hans verk. Hans stora arbete för att framskapa intresse för nationen hos välvilliga personer i hembygden har medfört stora och vackra donationer, som under de gångna årens lopp kommit nationen till godo och som bl. a. gjort det möjligt för oss att restaurera vårt nationshus och som i en snar framtid möjliggör för landsmännen att få efterlängtade och välbehövlige stipendier. Nationen står i en synnerligen stor tacksamhetsskuld till professor Sahlgren för allt vad han under sin inspektorstid gjort för Nationen och för landsmännen, och vi hoppas, att sedan han nu lämnat inspektoratet, allt fortfarande hans stora intresse för Nationen skall bestå och att vi alltjämt få ha honom i vår krets.

Sedan hälsades professor Dick Helander välkommen som Nationens nye inspektor, den fjortonde i ordningen sedan 1805, då Södermanlands och Nerikes nationer förenades, och den andre teologen. I sitt hälsningstal yttrade Förste Kurator: "Ni är en Nationens son. Ni är född i Södermanland, har gått i skola i Nyköping, avlagt studentexamen vid Karolinska läroverket i Örebro, tillhört Nationen under Edra studieår här i Upsala, och Ni är gift med en landsmaninna. Allt detta förutom Edra meriter som vetenskaplig forskare, lärare och organisatör gjorde att Nationen, då den ställdes inför inspektorsval riktade sina blickar mot Eder person. Vi trodde oss i Eder kunna få en inspektor, som var väl förtrogen med studenterna och som hade ett levande intres-

se för Nationen och hembygden, och vi äro synnerligen glada och tack-samma att Ni velat ställa Edra krafter i Nationens tjänst. Ni är och skall bli den förenande länken mellan de olika studentårgångarna."

Efter talet överlämnade Förste Kurator som ett minne de sista 15 årens Majhälsningar i ett band.

Talens rad fortsatte sedan. Gunnar Annell talade till de äldre landsmännen och Jonas Samzelius för Nationens donatorer. Han började med Herman Langh, som för precis 125 år sedan som Nationens förste kurator lämnade det första bidraget till en insamling för att bygga ett eget nationshus, det första företaget av det slaget i Uppsala, och hyllade slutligen Nationens senaste donatorer, direktör och fru Ernst Aqvist, fröken Sigrid Ohlsson-Persson och disponent Albin Rapp, Örebro.

En av kamratmötets allra äldste talade ånyo till de dödas minne, och en gammal musikanförelse hyllade Hornboskapen, som under hela kamratmötet var i livlig och uppskattad verksamhet. Prins Wilhelm hyllade i ett anförande det nyförlovade paret, med. kand. Sven Kraepelien, Nationens Förste Kurator, och fil. mag. Astrid Myrin och utbringade en bejublad skål till deras ära. Krönikan hanns ej med utan måste sparas till senare på kvällen, ty även upplanningarna skulle fira majmiddag på Gillet, och tiden var långt framskriden. Prins Wilhelm avhurrades, varefter alla tågade till Svandammen. Här antrades ett helt tågsätt spårvagnar, som i brist på andra fortskaffningsmedel förhyrts för färden till Polacksbacken, och här började under bankdirektör Widebecks suveräna ledning och med Martin Sjöström som kvinnornas beskyddare en Nationsexercis av sällan skådade mått. Efter djärva manövrer och strålande upptåg skedde prisutdelningen. Första pris, en kyss av sin fästmö och en bok från Lundequistska Bokhandeln, vanns i hårdaste konkurrens av Sven Kraepelien. Han kunde när dagen led mot sitt slut känna sig som segervinnare i dubbel måtto. 1942 års kamratmöte hade tack vare hans och hans medarrangörers insatser på ett värdigt sätt slutit sig till raden av sina föregångare. De som med honom delade äran härav voro Andre Kurator, jur. kand. Erik Reuterswärd, och klubbmästarparet, med. kand. Bengt Persson och jur. stud. Åsa Lindqvist. Som alltid hade Sven Sernander varit den som i bakgrunden, omärkligt, styrt allt till det bästa. Kamratmötet slöt med nattsexa på Nationen, där Fritiof Söderbäck och Ingemar Widebeck med strålande orationer höllo landsmännen i feststämning.

Den 12 maj hölls vårterminens sista landskap. Härvid valdes med. kand. Lars Erik Wrigstad till förste kurator. Hittillsvarande andre kurator hade anmält att han skulle lämna Uppsala med utgången av

Nationsexercisen beskådas.

terminen. Till hans efterträdare valdes jur. stud., numera jur. kand., Gunnar Atmer. Till klubbmästarinna valdes fil. stud. Ulla Larsson. Atskilliga stadgeändringsförslag hade väckts och diskuterades ingående.

Det är ju känt, att diskussioner om stadgeändringar alltid draga långt ut på tiden, och sällan har väl kuratorsgasken börjat så sent som denna gång.

Vårfesten den 16 maj satte en glansfull slutpunkt för terminen, men många landsmän stannade kvar för att under ferierna ta igen den tid som gått förlorad för studier genom inkallelser. Av landsmaninnorna var det åter en hel del som frivilligt drogo ut till luftbevakning, jordbruksarbete och andra samhällsgagnande sysselsättningar.

Under läsåret hade ovanligt många landsmän disputerat för filosofie doktorsgrad. De flesta av dem firade doktorsmiddag på Nationen, vadan "Kungstigern", den ståtliga dryckesbägaren, många gånger togs fram och åter förseglad ställdes upp på sin hylla i arkivet bland Nationens övriga klenoder. De som den 30 maj promoverades till filosofie doktorer voro: Sixten Björkblom, Erik Brevner, Harald Flemberg, Ingvar Hedlund, Jöran Hult, Sven Thunmark och Bertil Waldén.

De landsmän som trotsande sommarhettan stannat kvar i staden för att studera voro dock inte så förstockade, att de skulle ha underlåtit att fira Bastiljstormningen. Året förut hade denna på grund av tidsläget inställts, men i år begicks den desto värdigare med Rutger Serander och ovanligt många äldre landsmän i spetsen.

Ett annat angenämt avbrott var kräftsexan i Arkadien, som gick av stapeln i augusti.

Vid höstterminens första ordinarie landskap valdes professorerna Olle Hultén, Uppsala, och John Hellström, Stockholm, till hedersledamöter. Till klubbmästare valdes med. kand. Nils Brage Nordlander.

Årets recentiorer välkomnades på numera traditionsenligt sätt vid studierådgivningsaftnar, högtidlighet i Aulan och gask på Nationen. I Aulan talade Rektor visa ord om vetenskapen: "Även om det hölje kring det vetenskapliga arbetet, som universitetets yttre former bilda, är präglad av vördnad för traditionen, är vetenskapen själv respektlös och upprorisk. Inom det vetenskapliga livet åtnjuter ingenting annat än sanningen respekt. Ingenting får leva bara därför att det har levat."

Vid gasken på Nationen var Sven G. Svenson juryns ordförande, för vilken ingenting tycktes fördolt. Förste Kurator hälsade nykomlingarna i Nationens namn och hänsköte till landsmännens prövning deras upptagande i Nationen. Han fick som väntat ett rungande nej till svar, vilket gjorde förbrödringen efteråt så mycket hjärtligare. Hela antalet recentiorer var i år 31, varav 12 kvinnliga.

Den 24 oktober anordnades den första nationsaftonen. Vid kaffet kåserade regissör Per-Axel Branner ingående och synnerligen intressant om hur en film kommer till. I detta fall hur det går för en filmförfattare, som får infallet att skapa en konstnärlig film utan hänsyn till vulgär publiksmak och penningintressen.

Efter föredraget visades filmen från vårens kamratmöte för första gången. Och här fingo landsmännen och Per-Axel Branner skåda vad Nationen kan åstadkomma i fråga om historisk film. Lars Erkmán och Carl Reuterswärd fingo en kraftig applåd för sitt verk. De hade utan att ta hänsyn till den vulgära publiksmaken skapat en konstnärligt högtstående film, som dessutom hade fördelen att vara tagen direkt ur levande livet. Så blev den också uppskattad härefter. Medel till filmen hade beviljats av Veteranerna, och när anslaget överskridits, hade nationskassan tillskjutit resten. Ett exempel för filmbolagsdirektörer att taga efter.

Den 21 november sammanträdde fullmäktige. Sven Frigell och Sven Kraepelien omvaldes till medlemmar av förvaltningsdirektionen.

Till gäsmiddagen hade en stor skara äldre och yngre landsmän infunnit sig. Hedersgäster voro icke mindre än tre nyvalda hedersledamöter. Förste kurator, med. kand. Lars Erik Wrigstad, hälsade dem välkomna och drack dem till ur den Wibergska kannan. Han vände sig först till den tidigast valde, professor Gunnar Castrén, och hyllade honom för hans framgångsrika arbete i den gemensamma nordiska kulturens tjänst. Det var inte att ta miste på att Nationen var glad över att återknyta den personliga kontakten med honom. Professor Castrén tackade i ett mycket personligt och med spänd uppmärksamhet åhört tal för den hälsning som bringats honom. Han skildrade de förhållanden, under vilka våra finländska studiekamrater för närvarande leva och arbeta. Många av dem som hörde på sände säkert varma och tacksamma tankar till bröderna i öster. De gamla landsmännen och medicine professorerna Olle Hultén och John Hellström hyllades härefter för sina insatser som vetenskapsmän och hälsades välkomna åter i Nationens krets. Professor Hultén talade för framtiden och hoppet om freden, medan professor Hellström i ett humoristiskt tal erinrade om gångna glada tider. "I egenskap av Nationens klubbmästare" hade han haft nöjet och äran att göra en insats i dess tjänst. Vid kaffet upplästes den gångna terminens krönika av fil. stud. Erland Johnson. Talet till kvinnan och gåsen hölls av fil. mag. Erik af Sillén, som skalade:

"Vad är Sanning?" frågar filosofen,
"Är det vardagstyngd disharmoni,
är det missljuden i strofen,
är det krigskakofoni?"

Nej, sanningen du skådar,
när livets Fröjd dig bådär
ett inspirerat ögonblick.
Då löser sig ur dimman
i sköna ödestimman,
vad störst på jord du fick.

Kamrater ifrån Sörmlands gröna lund!
I kväll är en benådad stund,
hjärtat jublar munnen ler
och ett vinskärpt öga ser,
att Sanningen är tvenne:
Gåsen och så Henne!

Du lycklige på silverfat!
På smutsig bakgård mest
du sökte förr din mat,
nu är du hedersgäst.

Nu får du fröjda smaken
på landets vise män,
som aldrig ha känt maken
till denna njutningen.

I nationens största mage
du slinker lustigt ned,
recentiörens smala krage
den gör du plötsligt bred.

Om gåsen eller kvinna,
vem störst utav de två,
ej värre fråga finna
kan forskaren än så.

Han vägde hjärnan: Lika tungt!
Han lyss' till talet: Lika dumt!
Han smakte köttet: Lika ungt!

Och olöst varit frågan än,
om ej hjärtat han sett sen.

Gåsens hjärta, det var smått
och hårt, och hårt som sten,
men kvinnans det var gott,
och där fanns kärleken.

Du stolte Adam där i fracken,
tro ej, att din förtjänst det är,
ej åt ditt egna jag giv tacken,
att hon i kväll är här.

Din attraktion är intet värder,
Men Hon, lik mina av magnet,
som söker skeppet på dess färder,
dig söker med sin kaerlighed.

Likt minan blind, hon känner
ej skillnad på sitt mål.
Så kanske kära vänner,
så kanske även oss hon tål.

Om ståtligt slagskepp siktas
eller enkel handelspräm,
dock samma kärlek riktas,
Hon känner ingen mån!

O Kvinna, född att älska, lida,
Du övar under varje dag.
Du står där tröstrik vid vår sida
då vi digna under ödets slag.

När stormen börjat ryta,
när motgång gör vårt sinne kallt,
när plånbok börjat tryta,
Du älskar, Du, trots allt!

Så höjom då vår skål
för dessa livets höga mål!
För gås vi hastigt njöt, ni vet,
för Kvinnan, terminslång salighet!

Ett uppmärksammat inslag i den följande dansen var en fransäs, som dansades under ledning av klubbmästarparet. Fru Redin och Christina Löwenhielm hade välvilligt ställt sig till förfogande som instruktörer för de intresserade. Det vore ju glädjande om nationsfransäsen kunde väckas till liv på nytt, om än i förenklad form.

Terminens andra ordinarie landskap hölls den 7 december. Till andre kurator valdes med. kand. Gösta Neander. Bibliotekarie blev fil. kand. Sven G. Svenson. Två nyblivna docenter valdes till seniorer: Gösta Hök och Harald Flemberg. Lars Hellberg utsågs till innehavare av Nationens Enskilda Stipendium.

Som en ljuspunkt i vintermörker och tentamensplugg kom så studentskornas Luciafest. På morgonen uppvaktades Inspektör och de äldre landsmännen med kaffe på sängen av Lucia under befäl av klubbmästarinnan och åtföljd av sina tärnor. På kvällen var det fest på Nationen, och glädjen stod högt i tak. Sedan Luciatåget värdigt skridit in i salen

och kaffet druckits, följde underhållning. Else-Britt Olsson och Ellen Jungmark, utklädda till ekenskis med vidhängande böna, sjöngo en duett som gjorde stor lycka. Baletten dansade in som ystra centaurer ur filmen Fantasia och kråmade, ålade, snodde och vrängde sig, en lyckad parodi på Disneys tillgjorda sprakfålar. Efter en stund kom en ny balett skuttande in, denna gång som kaniner med långa öron och vippande svanstipp. Dansösernas glädje smittade av sig på publiken, och kontakten mellan scen och salong var påtaglig. Lucia med följde hade som sig bör uppträtt värdigt och stillsamt. Lucas, Ingvar Hedlund, med stjärngossar, främst P. A. Persson, intågade under öronbedövande luciasång, lagom beskänkta, med glöggbålen brinnande i sin mitt. Den bloduppvärmande glöggen spred sig snabbt i landsmännens ådror, och det dansades folklekar med ett humör, som icke på mången god dag. Men så var det också P. A. som var i spetsen.

Lucia hade verkligen skänkt "julfröjders aning". Terminen var slut och Nationen tog julferier.

Vårterminens första landskap hölls den 9 februari. Härvid valdes till Förste kurator efter med. kand. Lars Erik Wrigstad som för terminen förlagt sina studier till Stockholm, fil. mag. Erik Rankka. Även klubbmästaren hade avgått i förtid. Till hans efterträdare valdes med. kand. Lars Andér. Senior blev hembygdsnämndens ordförande, skattmästaren i Självhjälpsföreningen, teol. stud. Gunnar Westerlind. Att representera Nationen vid den tredje allmänna Studentkonferensen i Stockholm den 17—20 februari utsågs nyvalde Förste kurator.

Kanske det kunde vara på sin plats att här nämna några ord om "Studentriksdagen", då många viktiga och för alla studenter gemensamma frågor stodo på dess program. Studentriksdagen var givetvis ingen församling med befogenhet att reformera undervisningsväsendet. Den var endast avsedd som ett forum, där representanter för så gott som alla kategorier av universitets- eller högskolebildad ungdom efter gemensamma överläggningar beslutade om framställning till vederbörande myndigheter om reformer på de punkter, varom enighet nåtts. Vad enades man då om att kräva?

Ingen spärr vid inträdet till universiteten men gallring av dem som söka in på lärarbanan genom halva provärets inrymmande i fil. ämbetsexamen och verklig pedagogisk utbildning i samband härmed. Inrättandet av ett prognosinstitut för hela den intellektuella arbetsmarknaden med uppgift att bl. a. leverera material till den intensifierade yrkesvägledning i skolorna som avses råda bot på den abnorma tillströmningen till vissa banor. Bättre akademisk undervisning genom anställande av flera yngre akademiska lärare och amanuenser, varigenom

förbättring av yngre akademikers villkor samtidigt vinnes. Tillgodoräkande av militärtjänstgöring även på civila banor, framför allt för dem som meriterat sig för utbildning till officerare och underofficerare. Även jurister, medicinare och teologer hade enat sig om viktiga förslag i sina angelägenheter. Nu återstår det för styrelsen för Sveriges Förenade Studentkårer att utforma dessa förslag och att söka vinna gehör för dem hos de ansvariga myndigheterna. Härpå beror i sista hand resultatet av hela Studentriksdagen. Men låt oss i likhet med den utsände delegaten hastigt återvända till Nationen och se vad där sig tilldragit.

Den 20 februari uppträdde vid en nationsafton den nyvalde teaterdirektören fil. stud. Bengt Olof Aulén och förbluffade landsmännen med en trolleriföreställning i den högre stilen. Till underhållningen bidrog även Nationens populära mandolinkvartett.

Terminens andra nationsafton hölls den 3 april. Inspektör, sex hedersledamöter och ett hundratal äldre och yngre landsmän hade infunnit sig. Det kåseri som Karl Asplund därvid höll skall länge ihågkommas av dem som voro med. De äldre återupplevde sin ungdoms Uppsalatid, de yngre knötos fastare till Nationen och dess traditioner genom de levande glimtar av personer och händelser som gävos. Kåseriet ingår som en särskild artikel i denna Majhälsning.

De festliga avbrotten i terminens vardag falla lättast i minnet. Men djupare ligger en stark känsla av tacksamhet hos de landsmän, som ostört fått ägna sig åt sina studier. Tankarna ha ofta gått till dem, som av kriget blivit hindrade därifrån. På olika sätt ha vi kunnat visa vår solidaritet med våra nordiska kamrater, som med skilda vapen kämpa för sina länder. Insamlingen till rusthåll för sårade finländska studenter har fortsatt, ehuru ej med lika lysande resultat som den nu avslutade för sjuka barn. För någon tid sedan igångsattes på Studentkårens intitiativ en insamling för norska studenter i Oslo genom listor på de olika nationerna.

Den personliga kontakten med broderländerna har på grund av kriget varit ringa. Till vårbalen förra året hade ingen finländsk gäst kunnat komma över. Så mycket mer glädjande var det, att Nationen vid gåsmiddagen kunde hälsa sin nye hedersledamot Professor Castrén välkommen. Vid nationsaftonen den 3 april hade Nationen som sin gäst Stockholms Nations stipendiat, fröken Irja Virtanen av Etelä-Suomalainen Osakunta i Helsingfors. Till sin årsfest den 9 april hade Nylands Nation i Helsingfors inbjudit en representant för Nationen, vartill utsågs Andre kurator, med. kand. Gösta Neander. Den nyländska gästfriheten var trots alla svårigheter lika storslagen och spontan som förut. Glädjen över att kontakten, som under den senaste tiden

varit ganska knapp, ånyo kunnat uppnås, var ren och oförställd. Att få råka professorerna Castrén och Furuhjelm och lyssna till deras klassiska värtalighet, att i broderlig samvaro få träffa studenter med färsk anknytning till Södermanlands-Nerikes Nation såsom Victor Procopé och Felix Heikel, blev för Nationens representant en upplevelse som sent skall glömmas. Allt var ägnat att ytterligare stärka de många banden mellan de båda brodernationerna.

Under året ha många landsmän avlidit, däribland icke mindre än fem hedersledamöter. Här följa nu minnesteckningar av personliga vänner till några av de bortgångna. Om professor Elis Wadstein och hans samtid skriver professor Hjalmar Psilander i en särskild artikel.

J. H. Jönsson.

Efter en långvarig sjukdom avled den 1 juni 1942 nationens hedersledamot, ordföranden i Svenska sparbanksföreningen, direktören för Upsala sparbank, **J. H. Jönsson**.

Här är icke platsen att närmare förtälja om denne märklige mans levnad och verksamhet. Han var en självlärd smålänning, från Gnuts-kulla i Ålem, med en hart när outtömlig energi och uppslagsrikedom och ett starkt framträdande patos. Hans patos var sparandets förkovran och framgång. Närmast gällde hans gärning den svenska sparbanksvärlden men sedan länge hade hans insats också fått internationell betydelse. Nog kände varenda svensk sparbank till bankdirektör Jönsson och hans insats för sparpropaganda m. m., men det har sagts, att hans rykte var större utomlands än här. Som alla nydanare möttes han av motstånd, men han hade en järnvilja som till slut oftast avgick med

segern. Från det år, då Jönsson började sin sparpropaganda, och till det, då han slutade sitt liv, hade insättarebehållningen i Sveriges sparbanker ökat från två till fyra miljarder. (Till jämförelse har man erinrat om att de fyra miljarderna motsvara taxeringsvärdet för Skåne, Halland och Blekinge eller det nutida värdet av vad Sverige vann i freden i Roskilde.) Resultatet får nog i ej så ringa grad tillskrivas bankdirektör Jönsson såsom den främste bland det svenska sparbanksväsendets nydanare.

Den närmaste anledningen till att nationen utsåg Jönsson till hedersledamot var hans bistånd vid ordnandet av vår studielånefond. Det är nu minst femton år sedan den sommar dag, då den, som skriver dessa rader, på genomresa till västkusten steg av tåget i Katrineholm för att få diskutera detta ärende med dåvarande direktören för Oppunda härads sparbank. Vid ett tidigare besök i Örebro sparbank hade jag fått anvisning på Jönsson som den lämplige mannen, när det gällde att intressera hembygdens sparbanker för att hjälpa landsmännen med studielån. Det dröjde heller icke länge, förrän han satt sig in i vad frågan gällde, och älskvärt stod till tjänst. När Jönsson sedan överflyttade till Uppsala, trädde nationen i allt intimare förbindelse med honom, och han bistod oss ofta med råd och dåd i olika ekonomiska ärenden, särskilt när det gällde förbindelser med hembygden. Hans älskvärdhet mot nationen gick till och med så långt, att han i flera år åtog sig att vara revisor av förvaltningsdirektionens verksamhet. I våra samkväm deltog han ofta och med glädje.

Alla som närmare lärde känna bankdirektör Jönsson, måste gripas av och beundra hans vitalitet och mångsidigheten av hans ingenium. Med åren fick han ett allt starkare intresse för svensk ungdom och säkert hade även vår nations studenter en god plats i hans hjärta.

Jonas L:son Samzelius.

Det var en vacker högsommardag, som mörknade, då vi fick det helt oväntade budskapet om, att vår vän **Per Hebbe** dött av sviterna från en olyckshändelse. Mitt i en stor glädje, mitt i en stor iver träffades han av en bråd och blodig död. Han hade funnit och förälskat sig i en grå skärgårdsö långt ute i blått hav, en ö fylld av trotsigt och vänt behag, där hans barndoms botaniska kunskap berett honom en otrolig glädje genom att på nytt upptäcka och igenkänna en förunderligt rik och doftande blomstervärld. Där hade han just byggt färdigt åt sin älskade familj en sommarstuga. Med en intellektuell människas hela fröjd vid hårt kroppsarbete hade han ifrån tidigt på morgonen till sena natten brutit sten och anlagt en liten trädgård. En eftermiddag,

Per Hebbe.

när han slutligen skulle sätta upp en radioantenn, brast en trädgren, och han störtade huvudstupa ned mot den hårda klippan.

Därmed avslutades ett levnadsöde, som sannerligen inte kan kallas vanligt, och från vår krets togs för alltid en intressant människa, som torde kunna betecknas som en osedvanligt fulländad personlighet.

Den Hebbeska släktens krönika skulle kunna ge en romanförfattare ett intressant och omväxlande stoff. Den handlar om en adlig släkt, som i förra hälften av 1500-talet måste lämna sitt land, Siebenbürgen, på grund av trosförföljelse. Slakten drog till det protestantiska Brandenburg och Pommern samt begynte där idka borgerliga yrken, "enligt tidens sed för den skull fördöjljande sin adliga värdighet". Förbindelsen med Sverige började med en ättling, som deltog i Karl XII:s krig. År 1710 kom Christian Hebbe som ung till Stockholm. Han blev den mycket aktade grundläggaren av det på sin tid rika och ansedda Hebbeska handelshuset i Stockholm. Från denne härstammade Per Hebbe i fjärde led. Slakten grenade snabbt ut sig, och har bestått av stora affärsmän, brukspatroner, godsägare, en författare och äventyrare i främmande länder, bibliofiler (det Hebbeska Tynnelsö-biblioteket!) en författarinna, en skådespelerska, en världsberömd sångerska o. s. v. Inte mindre än fem ättlingar ha hufvudsakligen genom stora testamentariska dispositioner till välgörande ändamål — även till Södermanlands-Nerikes Nation testamenterade "den för sin outtröttliga välgörenhet kände" Johan Philip Hebbe på Tynnelsö 2.000 riksdaler. Förbindelserna med Södermanland ha varit långvariga. Flera sörmländska gods ha innehafts av slakten, främst bland dessa märkes Tynnelsö på Selaön, som varit släktens fideikommiss, men även Edeby i Helgarö, Jättna i

Gryt, Gäringstorp i Västra Vingåker och sist Väsby säteri i Torshälla landsförsamling. Detta ägdes av Per Hebbes far och där föddes Per den 19/11 1886. Per Hebbes mor var dotter till den gamle prosten Bergius i Vallby och Hammarby. Per var yngst i en stor syskonskara av ovanligt ståtliga och begåvade systrar samt två bröder, vilka båda dock dogo relativt unga.

Min far, som var hjälppräst hos prosten Bergius och min mor, som var en herrgårdsflicka strax i närheten blevo tidigt vänner i det gästfria Hebbeska hemmet. När Pers far emellertid dog vid 60 års ålder, flyttade hans mor till Strängnäs och det var ganska naturligt, att jag, när jag började läroverket i Strängnäs 1893, blev inackorderad i det Hebbeska hemmet, som låg förtjusande i en trädgård, som gick ner till Mälaren. Jag tror att fru Hebbe hade det ganska smått ekonomiskt, men hemmet överflödade av vackra och dyrbara mahognymöbler och ett bokskåp fyllt av utsökta böcker och planscher, som jag skulle vilja ge bra mycket för att än en gång få återse. Fru Hebbe var en utmärkt pianist och familjen liksom Per präglad av musikalitet.

Som pojke var Per Hebbe spenslig och klen, men blev som gymnasist och student tack vare energisk och målmedveten träning en förträfflig gymnast och allround idrottsman, högt uppburen av kamraterna för sin nobless och livliga umgängestalanger.

Per Hebbe blev officer, löjtnant på positionsartilleriet, gick på krigshögskolan och var en av Stockholms vackraste och flottaste unga officerare, som både skötte sin tjänst och deltog i nöjeslivet med nästan frenetisk iver.

För militära studier sändes han till Ryssland och uppnådde snart en mycket stor färdighet i ryska språket. Han kom i beröring med alla slags människor, inte minst affärsmän och intogs av vissa drag i ryskt lynne. Som han redan förut tröttnat på militärlivet var han icke hågad att omedelbart återvända till Sverige utan tog avsked och övergick till reserven och verkade under åren 1913—1917 som framgångsrik affärsmän i Petersburg och Moskva. Under världskriget blev han på grund av sin organisationsförmåga och sina utomordentliga språkkunskaper och sin oräddhet ledare för svenska Röda korsets avdelning i Petersburg. Vad han uträttat till fromma för olyckliga krigsfångars hjälp blir väl aldrig till fullo uppenbart. Han arbetade också som honorärattaché vid svenska legationens B-avdelning. Ären efter världskriget svepte kaos över Ryssland och Per Hebbe upplevde under denna tid personliga faror och ekonomiska äventyr av skiftande slag. Hebbe återgick nämligen till affärslivet. Hans väg förde honom till Sibirien. Fronten mellan röda och vita hade vid denna tid i Ryssland avstängt Europa från förbindelse med Sibirien. Sibirien hade stora upplag av

livsmedel och Hebbe kom nu på idén att söka exportera framförallt mejeriprodukter därifrån. Han och en vän köpte en stor, men utrange-rad ångare, som lastades, framförallt med ost. Efter sagolika äventyr och med mycken list lyckades han föra fartyget genom beslag och kulregn utför Ob-floden samt seglade sedan över till stor del okända havsvidder i Ishavet och sedan runt Skandinaviska halvön till Göteborg, en bragd, som på sin tid lät mycket tala om sig.

Men Hebbe vilade inte länge på lagrarna. Nu ärnade han styra kosan ännu längre bort, till, som han trodde, lönande marknader i Fjärran Östern. Han erhöll härvid millionuppdrag av svenska industrifirmor. Han måste ta vägen åt väster, över Amerika och Japan men råkade i Manchuriet att komma mitt in i striderna mellan vita och röda. Många gånger var han i livsfara och stod åtminstone vid ett tillfälle inför en bolchevikisk exekutionspluton. Endast tack vare sitt imponerande mod undgick han att arkebuseras. Till sist måste han utplundrad återvända till Sverige.

År 1923 uppsökte Per Hebbe mig här i Upsala, jag var ju hans barndomsvän och skolkamrat. Han uttryckte sig då med viss svårighet på svenska, var mycket nervös, trött och uppriven och fullkomligt mått på äventyr och den stora världen. Han ville nu vid 37 års ålder börja en ny bana:

— Jag begär inte mer än att få bli extralärare i något litet svenskt Grönköping, sade han.

Men snart hade arbetsivern och studieglädjen fattat honom. Han läste formligen dag och natt. Jag tror att jag aldrig har beundrat honom så mycket som under denna tid. Hans ekonomi var ytterligt svag. Han delade rum och matställe med andra unga män, som voro lika fattiga som han, men stående på en vida anspråkslösare kulturnivå. Han gick kanske svulten, men rak och stolt som Cyrano i sin tunna, trädslitna dräkt. Studentlivet hann han föga odla, men tog med idel laudatur en fil. kand. i moderna språk. Slaviska språk blev naturligt nog hans huvudämne. Han erhöll ett tjeckiskt statsstipendium och studerade i Prag ett par år. 1927 tog han licentiaten och började genast att tjänstgöra som amanuens på Universitetsbiblioteket. I Böhmen och Mähren fann han ämnet till sin doktorsavhandling. I dessa länder fanns nämligen en rik tradition om svenskarnas uppträdande och äventyr under 30-åriga kriget. Per Hebbe behandlade dessa folkminnen och deras avspiegling i litteraturen i en avhandling av stort litterärt och historiskt intresse.

Än en gång skulle Per Hebbe återvända till Ryssland. Han skickades nämligen ut för att fullfölja äldre bytestransaktioner mellan ryska bibliotek och Carolina. Med mycket stor diplomatisk skicklighet full-

gjorde Per Hebbe detta uppdrag och utökade i ett tag universitetsbibliotekets äldre skatter med ovärderliga dyrgripar av gammal rysk litteratur som han fick i utbyte bl. a. mot arbeten ur Carolinas duplett-samling.

Hebbe tilldelades emellertid snart en självständig och skapande verksamhet, då han 1932 utnämndes till chef för Lantbrukshögskolans bibliotek i Ultuna. En skicklig biblioteksman hade han ju redan hunnit bli, men här gällde det att skapa ett alldeles nytt fackbibliotek inom ett område, som för Hebbe i grund och botten var helt okänt, men där en febril forskning i ständigt växande omfattning krävde ny litteratur. Hebbe kastade sig med hela sin okuvliga energi i det nya arbetet — och lyckades på ett sätt, som väl få andra skulle ha gjort. Dock fick han aldrig själv inviga den präktiga biblioteksbyggnad, som rests efter hans ledning. Men inte nog med detta. Hebbe medhann även att göra intressanta forskningar rörande Ultunas äldre historia samt framlade år 1939 en stor volym, en bibliografi över den svenska lantbrukslitteraturen. Den utkomna delen upptog en överraskande rik — av forskningen mer eller mindre bortglömd — litteratur på detta ekonomiska område.

Jag minns så väl när jag gratulerade honom till detta arbete hur han svarade:

— Ja, jag har tänkt så mycket på gamle Warmholtz. Det är så många vetenskapsmän, vilkas namn man för länge sedan har glömt, men varje historiker måste alltid gå till gubben Warmholtz' bibliografi, så hans namn kommer aldrig att dö.

Det kommer inte Hebbes heller. Den andra delen av bibliografien låg i det närmaste färdig vid hans död och svensk jordbruksvetenskap måste i alla tider vara tacksam för Hebbes korta och intensiva livsverk.

Sannerligen Per Hebbe har fortsatt släkttraditionerna i fråga om verksamhetsiver, gagnande verk, äventyrsfylld levnad och generositet.

Hebbe hörde på intet vis till dem, som under sin Upsalatiid uppträdde och syntes, men ändå var det säkert många, som lade märke till honom, till den tunna raka gestalten med de ädelt skurna anletsdragen. Hebbe var alltid ytterst tjänstvillig och bemötte människorna med ett livligt och artigt behag, men ändå släppte han få människor in på livet och var ganska förtegen om sitt. Vad de få intima vännerna visste, det anade emellertid många — att de i Hebbe mötte en utsökt och som karaktär fulländad människa. Jag tror aldrig att han skulle ha kunnat begå en taktlöshet, fastän han hade ett ganska hett temperament. Vad som vägledde honom var hans godhet, hans tacksamhet, hans anspråkslöshet för egen del.

Hans tillbakadragenhet tror jag härledde sig ur en viss dold ömtålighet. Han var rädd att sära andra, ty han var lätt sårbar själv.

Per Hebbe betydde mycket för sin familj, en ömmare make och fader kan knappast tänkas. Den lilla tid han kunde ägna åt vänumgänge blev mycket högt skattad, ty han var en lika utsökt värd som förtjusande gäst. Vid sin hemstad Strängnäs och kamraterna från fordom var han fästad med den trognaste vänskap. Dem — mig — visade han ett självutplånande intresse för vilket nog inte finns något annat ord än kärleksfullhet.

Vid hans begravning var det gripande att se och höra hur många som hade något väsentligt att tacka honom för. Den allra starkaste medkänsla rönt hans unga, djupt sörjande maka, född Benedicks, med de två små dottrarna samt en vuxen dotter från ett föregående äktenskap.

Av Hebbeska släkten återstår nu på svärdsidan endast en liten faderlös gosse, tillhörig en annan gren än Per Hebbe. I raden av på sin tid ansedda och namnkunniga män har släkten i Per Hebbe ägt en av sina mest betydande representanter.

Carl Cederblad.

Den 8 jan. 1943 avled lektor **Gillis Wistrand** i Landskrona. Han var född den 11 sept. 1881 i Stigtomta, avlade mogenhetsexamen 1902 i Norra Realläroverket i Stockholm och inskrevs samma år vid Uppsala universitet och i vår nation. Efter avslutade studier promoverades han till fil. doktor 1917, varefter han 1918 blev lektor i fysik i Umeå och 1931 i Landskrona.

På sin tid deltog Gillis Wistrand ofta nog i nationslivet. Han uppskattades högt för sitt flärdfria väsen, sin klara hjärna och sin nobla karaktär. Kroppsligen var han aldrig stark och bröts tidigt ned av ett svårt hjärtlidande. De som på den tiden hörde till hans vänkrets, skola åter minnas Gillis Wistrands förnäma gestalt vid läsningen av nedanstående dödsruna av en kollega, som gjort hans bekantskap i senare år.

Då lärarkåren vid Landskrona högre allmänna läroverk samlades i går för att börja vårterminens arbete, sänkades i kretsen äldste lektorn, fil. dr. Gillis Wistrand. Han hade det förhinder, som är det giltigaste av alla. Endast några dagar före terminens början hade han avlidit i hjärtförlamning.

Lektor Wistrand hade länge levat i dödens skugga. Endast genom att iakttaga den största försiktighet och tillbringa sitt liv i nästan

fullständig tillbakadragenhet kunde han så länge göra en insats på det område, där han hade sin livsuppgift, vetenskapens och undervisningens. I sin pliktuppfyllelse där visade han verklig heroism, om i det ordet innefattas en strävan att förverkliga det som synes hart när omöjligt.

Medvetandet om dödens ständiga närhet kan verka förlamande på en människa, beröva henne livskraft och arbetshåg. Så var det ej med honom. Han skötte sitt arbete med nit och intresse och den som skriver dessa rader har sett rörande bevis på den tacksamhet, som de lärjungar, vilka hade förmågan att tillägna sig hans väckande undervisning, kände för honom. I kollegiet lyssnade alla till hans av rättvisa och humanitet präglade anföranden med aktning och beundran. Han följde med intensivt intresse vad som rörde sig i tiden och han drog sig aldrig för att uttala sin mening — ofta i temperamentsfulla ordalag. Man var aldrig i tvivelsmål om var man hade honom. Om hans hälsa hade tillåtit, borde han ha kunnat göra värdefulla insatser i det offentliga livet. Han skulle med sin klara uppfattning, sitt mod och sin ärlighet där kunnat verka som en frisk vind en kvalmig dag.

Såsom ofta är fallet med matematiker hade han starka estetiska intressen. Han följde med stort intresse den moderna litteraturen, han älskade musik, men framför allt var han en hängiven beundrare av konst. Han visste mycket om målning och var en fin kännare. Sällan saknades han på någon utställning i Landskrona eller grannstäderna och han samlade konst i den omfattning, som det var honom möjligt.

Vad som särskilt gör, att han i kamratkretsen lämnar ett stort tomrum, är hans vinnande personliga egenskaper, hans välvilja och humor, hans fina och älskvärda, nästan sirliga sätt att uppträda. Sällan har väl någon människa gått genom livet så fri från fiender som han. Och alla de som hade förmånen att räkna sig som hans vänner skola länge med vemod och tacksamhet erinra sig allt vad han givit av sin rika personlighet. Och därför bör han också kunna bli delaktig av den lott, som Thomas Hardy i en berömd dikt låter en död man uttala som ett önskemål:

Men vi av varma ord

bli kallade tillbaks från gravens jord.

Vi leva kvar med leende och röst

I våra käras bröst.

Gustaf Lindstén.

Carl Sahlin.

Den man, vars minnesrunor här i korta drag tecknas, var varken uppsvensk eller akademiker, och ändock kom hela hans livsgärning att befrukta det mellansvenska kulturområdet.

Carl Sahlin var skåning, född 1861 i Eslöv, och ägnade visserligen några tidiga ungdomsår åt studier i Lund men övergick snart till ingenjörshögskolan, utexaminerades från Tekniska högskolan som bergsingenjör och verkade sedan i Stora Kopparbergs Bergslags tjänst, till dess han år 1900 utsågs till chef för Laxå Bruk, vilken tjänst han innehade i 17 år. År 1917 drog han sig tillbaka från den aktiva brukstjänsten.

Som egentlig industriman kom Sahlin aldrig att spela en framskjuten roll. Laxå Bruk hörde icke till de mera betydande bruksföretagen, specialiserat som det var på tillverkningsmetoder, som utvecklingen redan lämnat bakom sig, och hela hans inriktning låg åt annat håll än den aktiva tekniken. Baserat på stora skogsinnehav förblev emellertid Laxå ett ekonomiskt solitt företag, och när bruket samtidigt med Sahlins avgång övergick i andra händer å en för säljarna synnerligen gynnsam tidpunkt, lämnade försäljningssumman stora vinster åt aktieägarna, varibland Sahlin under årens lopp blivit en av de mera betydande.

Inom industriens organisationer intog emellertid Sahlin en bemärkt ställning; särskilt på näringsstatistikens område blev han en föregångsman. Järnverksföreningen, vars ordförande han var i 24 år, blev under hans ledning en sammanslutning, som bildade skola ifråga om tillhandahållande av en praktiskt användbar, omfattande produktions- och handelsstatistik utarbetad så snabbt, att den i motsats till så mycken

annan kunde tjäna näringens behov, därför att den ännu vid sitt framläggande hade aktualitet.

Sahlins största betydelse låg emellertid på det kulturhistoriska området. Sverige torde knappast hava ägt och kommer antagligen sent att åter äga en personlighet som liksom han förenat den aktiva industrimannens praktiska erfarenhet och kunskap med den borne historikerns blick för sammanhanget och utvecklingens bärande drag. Hans detaljkännedom var oerhörd och under ett helt liv oavbrutet odlad. Om honom kan gott upprepas den gamla satsen, att vad han icke på sitt område visste var icke heller värt att veta. Konjunkturförskjutningar och teknisk utveckling sedan århundraden tillbaka stodo lika levande för honom som brukens ägarelängder och näringens personhistoria. En rad av arbeten på de mest skiftande områden av de svenska bergverkens och brukens historia ha flutit ur hans penna, alla lika vederhäftigt dokumenterade och alla lika fängslande i överblick och form.

Men hans intressen gävo sig även vidare utlopp än skrivbordsmannens lärda mödor. Sommar efter sommar strövade han i svenska bygder, letande efter gamla osmundugnar och slaggverk, driven av begäret att bevara och beskriva vad som ännu fanns av gammalt och fornt i den svenska bergslagen. Redan som ung ingenjör i Falun tog han initiativet till Bergslagens unika museum. En glanspunkt inom svenskt kulturliv och ett stolt vittnesbörd om svensk industrihistoria är symboliskt förknippat med ett av världens äldsta industriföretag, känt och oavbrutet drivet från tidig medeltid. Vid Laxå skapade han likaledes ett förebildligt bruksarkiv och ett mindre museum som blev förebilden för en rad liknande institutioner vid svenska verk. Järnkontorets enastående samling av bruksbilder och dess historiska forskningsverksamhet ha tillkommit genom Sahlins initiativ och delvis även med hans ekonomiska stöd, liksom slutligen det Tekniska museet i Stockholm.

Det var därför en sällsport välförtjänt utmärkelse som år 1927 kom Carl Sahlin till del, då han av Stockholms högskola kreerades till filosofie hedersdoktor. Han hade i ljuset lyft fram de gamla brukstraditionerna just som de höllo på att blekna och försvinna, och genom hans gärning har mycket räddats som eljest skulle gått förlorat för vetenskapen. Hans verk har något Linnéanskt över sig med en forskariver, som ända in i den senaste ålderdomen bevarade upptäckarglädje och andlig friskhet.

Sahlin älskade gärna att dela med sig av vad han inhämtat. Hans intressen gingo med åren så helt i riktning mot det industrihistoriska, att han bland sina ämnessvenner inom bergshandteringen kanske med åren kom att stå en smula isolerad. En viss benägenhet till undervisande i ton och samtalsval bidrog förvisso härtill. Men samtidigt omgavs

han med en högaktning, som måste övergå till beundran, när talet kom in på det område, som han alltmera gjort till sitt och som han suveränt behärskade.

Den skånske ingenjören hade blivit en av Mellansveriges främsta kulturpersonligheter. Och vad hade till slut fört honom hit, om icke en brinnande forskarlåga, ett idogt arbete och stor ödmjukhet inför gångna generationers verk?

Karl Wistrand.

Den 11 febr. 1943 avled i Kristianstad f. d. läroverksadjunkten **Nils Alfred Nordlund**. Nils Nordlund var född den 11 mars 1872 i Tvärred, Alvsborgs län, och var son till lantbrukaren Nils August Nordlund och hans maka Karolina Persson. Han förlorade i unga år sin fader och kom därför till Södermanland, där tvenne farbröder voro verksamma. Höstterminen 1884 gör Nils Nordlund sitt inträde i Nyköpings högre allmänna läroverk i sällskap med sin kusin John, äldre broder till Edvin, student 1898. Han fick snart rykte om sig att vara en begåvad och flitig lärjunge men framför allt en god och pålitlig kamrat. Han blev student våren 1893 och på hösten d. å. kom han till Upsala, där han den 15 sept. blev inskriven i Södermanlands-Nerikes Nation. Då han ämnade bli präst, avlade han teol. fil. examen 1895 och dimissions-examen år 1900. Han fortsatte emellertid studierna och blev hum. fil. kandidat 1904. Han genomgick provår vid Södermalms h. allmänna läroverk och gav sig ut som extralärare. Han kom till Eskilstuna, där han blev föreståndare för arbetareinstitutet. Var helst han kom blev han omtyckt, ty Nils Nordlund infriade, vad han gav löfte om sig som skolpojke. Ordinarie lärarplats fick han i Kristianstad år 1909 och där var han livet ut. Han blev pensionerad 1937.

Nationen tog Nils Nordlund i anspråk och själv trivdes han med nationen. Han var klubbmästare v. t. 1898 och andre kurator h. t. 1900—v. t. 1901.

Nils Nordlund var intresserad av världsspråken Esperanto och Ido. Atminstone i det förra språket har han skrivit läroböcker.

Alla, som mötte Nils Nordlund och äro kvar i livet, hava i minnet den praktige kamraten och vännen.

Martin Jansson.

Carl Fredrik Lindahl.

Den 27 febr. i år avled Professor emeritus **Carl Fredrik Lindahl**. Han var född i Västra Vingåker, blev student vid norra latinläroverket i Stockholm 1892 och avlade medicine licentiatexamen vid Karolinska Institutet 1900. Efter utbildning vid Serafimerlasarettets ögonklinik under Professor Widmark praktiserade han under flera år som ögonläkare i Gävle. Under denna tid författade han sin doktorsavhandling och disputerade pro gradu 1907. Året därpå blev han docent i oftalmiatrik vid Karolinska Institutet och förlade nu sin verksamhet till Stockholm, men redan 1910 flyttade han sin docentur till Uppsala. 1915 utnämndes han där till professor i oftalmiatrik efter Gullstrand. 1927 erhöi han avsked som emeritus, sedan han under fem år varit tjänstledig på grund av sjukdom.

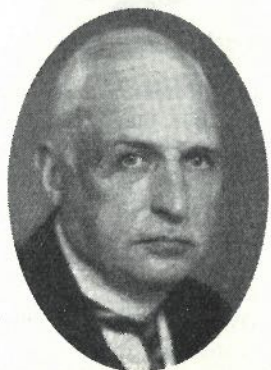
Dessa korta data omrama ett rastlöst verksamt liv. Lindahl levde tillbakadraget och ägnade sig helt åt sina plikter som läkare, lärare och forskare. Sin fritid tillbringade han helst i hemmet i Vingåker sysselsatt med jakt och fiske. Han hade ett glödande vetenskapligt intresse. "Det är som en infektionssjukdom", så karaktäriserade han en gång själv detta starka inre tvång till forskning. Med beundransvärd energi genomförde han under Gävletiden i sitt till laboratorium inredda kök de bakteriologiska experiment, som lågo till grund för doktorsavhandlingen. Hans huvudsakliga arbetsfält låg inom ögats bakteriologi och embryologi. Större delen av sin bakteriologiska forskning bedrev han vid Statsbakteriologiska anstalten i Stockholm, den embryologiska utförde han vid histologiska institutionen i Uppsala, där den av Hammar hopbragta stora samlingen av foster från skilda djurslag i olika utvecklingsstadier erbjöd ett förträffligt arbetsmaterial. Emedan hans

kraft ganska tidigt bröts, blevo hans arbeten ej många, men de äro av bestående värde.

Redan vid 48 års ålder tvangs Lindahl av psykisk ohälsa att avbryta sin verksamhet. Under de sista åren av hans levnad vek dock tungsinnet för en ljusare sinnesstämning. Han började åter syssla med vetenskapliga problem och publicerade t. o. m. några mindre arbeten i Uppsala Läkarförenings Förhandlingar.

Lindahl var under sin krafts dagar en omtyckt läkare och en samvetsgrann och aktad lärare. Han var en flärdfri och rättfram man, som gärna delgav sina vänner sin säregna humoristiska syn på tillvaron.

K. G. Ploman.

Victor Flodman.

Victor Flodmans gärning ägnades det svenska postverket och särskilt dess undervisningsanstalt. Hans stora betydelse som denna anstalts föreståndare framhövdes starkt av generaldirektör Örne i en tidningsartikel omedelbart efter budet om hans hastiga frånfalle den 8 mars i år. Vid jordfäsningen gavs från högre och lägre posttjänstemän de högsta vitsord om Victor Flodmans energi och skicklighet på hans speciella område. Den som skriver dessa rader, kan endast uppehålla sig vid hans betydelse för vår nation.

När nationens skattmästare sedan 25 år tillbaka, kamrer Thorsten Laurent, avled på sensommaren 1906, visade det sig icke lätt att finna en efterträdare. Först utsågs handlanden Arvid Törnblom, men redan efter ett par månader avsåg han sig uppdraget. Den 1 december 1906 trädde så dåvarande postexpeditören Victor Flodman till ämbetet, och

hans uppdrag förnyades sedermera till dess han lämnade Uppsala. På både fäderne- och mödernesidan hade Victor Flodman nära släktförbindelser i vår hembygd. Ehuru Uppsalapojke, hade han därför år 1898 skrivit in sig i vår nation. Sin tjänst vid härvarande postkontor fortsatte Flodman till år 1920, då han blev sekreterare i Generalpoststyrelsen och föreståndare för postverkets undervisningsanstalt.

Även om man icke förut visste det, skall man, om man går till förvaltningsdirektionens protokoll från Flodmans tid, finna att kapitalplaceringen var — som den f. ö. alltid har varit — den huvudsakliga uppgiften för skattmästaren och förvaltningsdirektionen. Man får ett starkt intryck av den mycket stora roll som de till stor del i borgenslån placerade fonderna spelade för landsmännen. Om man betänker den tävlan om erhållande av lån som rådde och erinrar sig att fullgoda något äldre lån måste uppsägas för att den yngre generationen skulle få sin tillbörliga andel, inser man vilka svårigheter låneverksamheten måste erbjuda för skattmästaren. Den humanitet och det hänsynsfulla sätt som var så utmärkande för Victor Flodman kom honom då väl till pass. Särskilt skulle jag dessutom vilja erinra om att han flera gånger hjälpte landsmän, som hade svårt att skaffa borgen, med att sätta dem i förbindelse med ett par äldre medlemmar av nationen, som gärna stodo till tjänst efter Flodmans rekommendation.

Under denna tid förekommo helt naturligt icke många fastighetsärenden — nationshuset tillkom ju år 1897. På initiativ av Hugo Heyman undersökte man dock åren 1907 och 1908 möjligheterna att skaffa lokal åt ett kooperativt matlag, huvudsakligen bestående av nationsmedlemmar. Sedan man med negativt resultat prövat såväl ett förslag att bygga om Brundisium som särskilt uppgjorda ritningar till en nybyggnad, skrinlades ärendet. År 1909 inrättades ytterligare tre studentrum på nationshusets vind, och 1911 anordnades elektrisk belysning i nationshuset.

Under de sista åren av Flodmans skattmästaretid förlamades all verksamhet på grund av världskriget. Men Victor Flodman gjorde även under denna tid en god insats genom att skaffa fram tillfälliga stipendier åt behövande landsmän och i ett senare skede bidrag från hembygden till förstärkande av byggnadskassan. I detta sammanhang bör även erinras om att han då skaffade nationen ett par stipendiedonationer.

I sin verksamhet som skattmästare hade Victor Flodman alltid nationens och förvaltningsdirektionens fulla förtroende, och han hade alltid ett gott och angenämt samarbete med dem. Mot dem, med vilka han närmast samarbetade, var han synnerligen gästfri — hur många glada och angenäma minnen ha icke vi, som då voro med, från hans

hem. Själv en urban och glad sällskapsmänniska, deltog Victor Flodman gärna i nationens fester. Nästan alltid kom han i sällskap med Carl Aman. De båda resliga gestalterna spreda alltid glans och glädje och vänlighet omkring sig. Livligt intresserad av sina medmänniskor, som Victor Flodman var, höll han alltid väl reda på landsmännen. Och när han på äldre dagar återvände — vilket han för övrigt gjorde mycket ofta, särskilt på Valborgsmässokvällarna — så var han full av frågor om gamla vänner och nya namn och personer i nationen.

I kretsen av de många vännerna blev det ett stort tomrum, när Victor Flodman gick bort. Nationen förlorade i honom en mycket god och trofast vän.

Jonas I:son Samzelius.

Nationen har även i år av minnesgoda landsmän fått mottaga donationer och gåvor.

Disponent Albin Rapp, Örebro, har fördubblat sin donationsfond genom att skänka ytterligare 5,000: — kr.

Per Perssons sjukassefond har av fröken Sigrid Ohlsson-Persson fått mottaga 5,000: — kr. och Per Perssons stipendiefond 3,000: — kr.

Allmänna Stipendiefonden har i gåvor från Veteranerna tillförts sammanlagt 220: — kr., varav 200 kronor från Direktör Mauritz Carlsson.

Lektor Matts Essén har till Oppunda Härads Stipendierums fond skänkt 400: — kr. och bankdirektör C. Westberg 50: — kr.

Rektor Nils Lundqvist, Stockholm, har även i år skänkt 100: — kr. att utdelas som ett "Einar Petris Minnes" stipendium.

Nationen riktar till var och en ett varmt och uppriktigt tack.

Till alla gamla landsmän och övriga vänner sänder Nationen en hälsning från Uppsala och våren.

Uppsala i april 1943.

Lars Erik Wrigstad.

Erik Rankka.

Landsmännen.

1. Nyinskrivna.

	Född	Studentex. i	Fak.
Rune Andersson	1/8 20	Södertälje	vt 40 Ft
Stig Waldheim	25/7 11	Örebro	vt 31 N
Boris Lunderquist	6/7 21	Uppsala	vt 41 M
Kerstin Molin	24/12 22	Örebro	vt 42 Fn
Stig Ericson	7/9 23	Nyköping	vt 42 Fn
Birgit Molander f. Meding	12/2 19	Stockholm	vt 38 Fh
Ulla Nordström	20/8 24	Uppsala	vt 42 Fh
Karl-Gunnar Lindkvist	14/10 19	Eskilstuna	vt 42 Fh
Kerstin Pettersson	13/10 22	Strängnäs	vt 42 Fh
John Söderberg	29/9 20	Örebro	vt 41 M
Björn Sahlberg	2/4 20	Uppsala	vt 42 Ft
Margareta Carlsten	14/5 23	Nyköping	vt 42 Fn
Gösta Ljungberg	27/11 00	Stockholm	ht 37 Fh
Ragnar Svensson	30/5 21	Stockholm	vt 41 Fh
Ulla Vieweg	17/1 24	Uppsala	vt 42 Fh
Maja Anberg	6/11 22	Södertälje	vt 42 Fh
Sven Dahlgren	27/3 17	Uppsala	vt 41 Ft
Sune Hjorth	26/4 23	Örebro	vt 42 Fh
Bengt Hubendick	30/5 16	Saltsjöbaden	vt 36 Fn
Per-Olof Holmberg	19/4 23	Nyköping	vt 42 Fh
Ulla-Britta Camén	30/3 22	Örebro	vt 42 Fh
Gunnar Carlsson	21/12 22	Eskilstuna	vt 42 Fh
Hans Zetterqvist	25/6 22	Nyköping	vt 41 M
Bengt Olof Aulén	14/12 21	Sigtuna	vt 41 Fh
Birgit Sandberg	16/12 22	Örebro	vt 42 J
Margit Ålander	22/3 21	Örebro	vt 42 Fh
Kerstin Lindström	30/4 21	Norrköping	vt 41 Fh
Bengt Axhamre	15/2 21	Örebro	vt 40 Fh
Harald Thedéen	24/8 23	Nyköping	vt 42 Fh
Gunilla Wattrang	6/5 12	Stockholm	vt 31 Fh

Erik Ålund	7/3	21	Södertälje	vt	41	Ft
Lars Gerhard Gustafson	3/5	22	Uppsala	vt	42	J
Magnhild Rydén	7/11	17	Karlskrona	vt	36	H
Lars Thermaenius	28/12	23	Göteborg	vt	42	J
Sten Lindqvist	1/2	23	Uppsala	vt	42	M
Gösta Reuterswärd	10/11	22	Sigtuna	vt	41	Fn
Marianne Gejrot	25/5	23	Nyköping	vt	42	Fh
Lars Rothstein	18/3	22	Sigtuna	vt	42	Fn
Rolf Lyshöi	15/5	18	Strängnäs	vt	39	T
Gösta Carlsson	24/2	22	Eskilstuna	vt	42	Fn
Åke Andersson	24/12	21	Nyköping	vt	40	Fh
Sven Olof Karlsson	31/7	21	Örebro	ht	42	Ft
Marianne Carlsson	11/4	21	Upsala	vt	42	Fn
Kerstin Landén	16/1	23	Nyköping	vt	42	Fh
Per Åke Anderson	16/7	22	Örebro	vt	41	M
Eva Neander	3/4	21	Göteborg	vt	41	Fh
Karin Wickbom	9/5	19	Stockholm	vt	38	Fh
Hans Björkman	26/3	22	Sigtuna	vt	42	M
Gunnar Ekelund	11/1	11	Örebro	vt	32	Fh
Bengt Janson	17/3	23	Örebro	ht	42	M
Jan Eneström	12/4	20	Örebro	vt	41	Ft

2. Examinerade.

<i>Praktisk-teologiska prov:</i>	<i>Juris kandidatexamen:</i>
15/5 1942 Nils Arvidsson.	29/5 1942 Erik Reuterswärd.
14/12 1942 Bo Wahlund.	19/6 1942 Bengt Alstermark.
	» Sven Erik Husberg
<i>Efterprövning i teologie licentiat-</i>	15/9 1942 Åke Mossler.
<i>examen:</i>	31/10 1942 Carl Gustav Wijk.
31/3 1943 Gösta Björklund.	15/12 1942 Gunnar Atmer.
	» Styrbjörn Edstam.
<i>Teologie licentiatexamen:</i>	» Carl Magnus Elgenstierna
28/5 1942 Gösta Lundström.	» Sven Olof Humble.
» Evert Palmer.	31/3 1943 Sverker Lien.
<i>Efterprövning i teologie kandi-</i>	<i>Statsvetenskaplig-juridisk examen:</i>
<i>datexamen:</i>	29/5 1942 Karl-Olof Wahlfisk.
15/9 1942 Gunnel Berg.	
» Bo Wahlund.	
15/12 1942 Göte Ingelberg.	<i>Medicine kandidatexamen:</i>
30/1 1943 Lars Gunnar Gunnarsson	21/12 1942 Lennart Forsberg.
» Karl Erik Hagberg.	

Filosofie licentiatexamen:

27/5 1942 Stig Claesson.
» Torsten Lagerstedt.
» Stig Waldheim.
15/9 1942 Josef Hedar.
30/10 1942 Gunnar Annell.
1/2 1943 Gunnar Holmberg.

Efterprövning i filosofisk ämbets-
examen:

27/5 1942 Torsten Lagerstedt.
30/10 1942 Gunnar Lidholm.
15/12 1942 Stig Swärd.

Filosofisk ämbetsexamen:

27/5 1942 Bo Castegren.
» Karl-Axel Eriksson.
» Ulla Jansson.
» Nils-Ola Nilsson.
» Gunvor Olsson.
» Stig Swärd.
15/9 1942 Olof Carlsson.
» Mait Nylund.
» Gunvor Paulie.
» Benedicta Ulvfot.
30/10 1942 Gunnar Göransson
» Ingrid Kjellander.
» Karin Risberg.
15/12 1942 Holger Rydselius.
1/2 1943 Stig Lindkvist.
» Anna Silfversparre.

Efterprövning i filosofie kandidat-
examen:

30/10 1942 Magnhild Rydén.

Filosofie kandidatexamen:

27/5 1942 Ragna Grette.
» Klas Haage.
» Georg Karlsson.
» Per Melin.
» UIF Olrog.
» Lennart Pettersson.
» Karin Risberg.
» Göran Silfverstolpe.
15/9 1942 Göte Aourell.
» Gun Gustafsson.
» Karin Strömberg.
30/10 1942 Gunnar Dankert.
» Carin Magnsjö.
15/12 1942 Arne Hellberg.
1/2 1943 Gunne Olsson.
» Jörel Sahlgren.
» Lennart Sandberg.
31/3 1943 Göte Carlid.
» Gunnar Ekelund.

Teologisk-filosofisk examen:

27/5 1942 Per-Olov Persson.
15/12 1942 Rune Andersson.
1/2 1943 Sten Löfberg.

Till doktorer promoverades den 30
maj 1942:

Fil. lic. Sixten Björklom.
» Erik Brevner.
» Harald Flemberg.
» Ingvar Hedlund.
» Jöran Hult.
» Sven Thunmark.
» Bertil Waldén.

3. Avlidna.

Död	Stud.	Född
1/6 1942 Josef Hugo Jönsson	Bankdirektör	1/9 1885
7/6 1942 Karl Alfred Ringholm	1885 Fil. kand., lärare	22/7 1862
19/6 1942 Nils Elis Wadstein	1879 Professor emeritus	16/7 1861

2/7	1942 Ingrid Sofia Margareta Giertz f. Andrén	1928	Fil. kand., fru	12/12	1908
21/7	1942 Per Magnus Hebbe	1906	Bibliotekarie	19/11	1886
10/8	1942 Andreas Balthazar Grill	1876	Direktör	3/10	1857
6/9	1942 Karl-Ivar Thorell	1925	Kyrkoherde	26/10	1903
4/11	1942 Sölve Ludvig Bergholz-Widell	1918	Kapten	23/1	1898
8/12	1942 Josef Nikolaus (Nils) Göran Ahlström	1897	f. d. Läroverksadjunkt	26/11	1874
8/1	Gillis Fjalar Wistrand	1902	Lektor	11/9	1881
22/1	1943 Carl Andreas Sahlin	1883	f. d. Bruksdisponent	15/12	1861
29/1	1943 Josef Callmander	1892	f. d. Pastor	24/8	1873
11/2	1943 Nils Alfred Nordlund	1893	f. d. Läroverksadjunkt	11/3	1872
16/2	1943 Henrik Wilhelm Leonard Behr- man	1881	f. d. Prov. läkare	21/11	1861
17/2	1943 Ernst Emil Hallin	1895	Redaktör	13/9	1877
27/2	1943 Carl Fredrik Lindahl	1892	Professor emeritus	11/7	1874
8/3	1943 Victor Edvard Flodman	1898	Sekr. i Generalpoststyrelsen	13/11	1878
18/4	1943 Carl Valdemar Berggren	1876	f. d. Borgmästare	20/10	1858

Nationens ämbetsmän under läsåret 1942—1943.

<i>Inspektor:</i>	Professor Dick Helander.
<i>Förste kurator:</i>	Med. kand. Lars Erik Wrigstad (ht 42). Fil. mag. Erik Rankka (vt 43).
<i>Andre kurator:</i>	Jur. kand. Gunar Atmer (ht 42). Med. kand. Gösta Neander (vt 43). Fil. mag. Erik Rankka (ht 42). Fil. kand. Sven G. Svenson (vt 43).
<i>Bibliotekarie:</i>	Andre bibl. Jonas L:son Samzelius
<i>Skattmästare:</i>	Med. kand. Nils Brage Nordlander (ht 42). Med. kand. Lars Andér (vt 43).
<i>Klubbmästare:</i>	Fil. stud. Ulla Larsson.
<i>Klubbmästarinna:</i>	Fil. stud. Olov Lönnqvist (ht 42). Fil. stud. Bengt Olof Aulén (vt 43)
<i>Teaterdirektör:</i>	Fil. stud. Bertil Rapp
<i>Musikanförare:</i>	Jur. stud. Lars Wellander.
<i>Sånganförare:</i>	Med. kand. Lennart Forsberg.
<i>Preparatförvallare:</i>	Fil. stud. Gösta Carlborn.
<i>Idrottsledare:</i>	Fil. kand. Sven G. Svenson (ht 42). Fil. kand. Ulf Olrog (vt 43).
<i>Krönikör:</i>	Fil. stud. Gösta Carlborn.
<i>Nationsfotograf:</i>	Med. stud. Boris Lunderquist (ht 42).
<i>Förste fanbärare:</i>	Fil. stud. Bengt Olof Aulén (vt 43).
<i>Andre fanbärare:</i>	Med. stud. Lars-Erik Hansson (ht 42). Teol. stud. Rolf Lyshöi (vt 43).
<i>Pressombud:</i>	Fil. stud. Marianne Lindström (ht 42). Fil. kand. Gunnar Dankert (vt 43).
<i>Kårmarskalk:</i>	Jur. stud. Stig Carlborn (vt 43).
<i>Nationsnämnd:</i>	Klubbmästaren.
Förste Kurator (ordf.).	Klubbmästarinnan.
Andre Kurator (sekr.).	Fil. kand. Bertil Lauritzen (ht 42).

Fil. stud. Ingvar Morin.
 Fil. stud. Erland Johnson.
 Jur. stud. Åsa Lindqvist.
 Med. kand. Bengt Persson (ht 42).
 Fil. stud. Olov Lönnqvist.
 Fil. stud. Bengt Olof Aulén.

Stipendie- och betygsnämnd:

Förste Kurator (ordf.).
 Andre Kurator.
 Fil. stud. Karl-Otto Österberg
 (sekr.).

Fil. lic. Gunnar Annell.
 Doc. Ingvar Hedlund (ht 42).
 Fil. Mag. Gösta Brogren.
 Med. kand. Sven Kraepelien.
 Teol. stud. Rolf Franzén.
 Jur. stud. Åsa Lindqvist.
 Fil. kand. Gunnar Lagerstedt (vt
 43).

Förvaltningsdirektion:

Skattmästaren (ordf.).
 Andre Kurator (sekr.).

Universitetsbokh. Nils Wallin.
 Docent Arne Furumark.
 Lektor Matts Essén.
 Med. lic. Sven Frigell.
 Fil. Mag. Lars Hellberg.
 Med. kand. Sven Kraepelien.

Själhjälpsföreningen:

Docent Clas Blum (ordf.).
 Teol. stud. Gunnar Westerlind (kassaförv.).

Sällskapet V. f. N.:

Fil. stud. Karl-Otto Österberg
 (ordf.).
 Jur. stud. Bernt Lestner (kassaförv.
 ht 42).
 Fil. stud. Erland Johnson (kassaförv.
 vt 43).

S:t Eskils Gilde:

Fil. mag. Lars Hellberg (talman).
 Fil. kand. Sven G. Svenson (gillefögde).

Utgående balanser i nationens räkenskaper.

1. Skattmästarens huvudbok 31 aug. 1942.

Tillgångar: Kontant 368: 20; Obligationer 7,650: —; I fastigheter placerade fondmedel 257,311: 22; I studielånefonden placerade fondmedel 45,000: —; Tillfälliga lån 671: 18; På bankräkning 4,647: 44; På sparbanksräkningar 18,852: 39; På postgiro 292: 91; S:t Larsg. 4 13,990: 80 (Tomt 1: —, Byggnader 13,594: 55, Möbler 1: —, Rester. hyra 394: 25); S:t Larsg. 6A 76,998: 88 (Tomt 20,000: —, Byggnader 56,049: 88, Möbler 1: —, Rester. hyra 948: —); S:t Larsg. 6B 449,696: 14 (Tomt 50,000: —, Byggnader 352,440: 78, Möbler 45,724: 01, Rester. hyra m. m. 1,531: 35); [Samtl. tre fastigh.: Brandförsäkr.-värde: Byggn. 983,000: —, Möbler 110,800: —, Tax.-värde 560,000: —]. Summa 875,479: 16.

Skulder: I fastigh. plac. fondmedel 257,311: 22 (S:t Larsgat. 4 13,595: 55, S:t Larsgat. 6A 76,050: 88, S:t Larsgat. 6B 167,664: 79); Lån i Stadshypotekskassan f. S:t Larsg. 6B 250,000: —; Lån i bank för S:t Larsgat. 6B 24,000: —; Rest till entreprenören 3,000: —; Förskottshyra 787: 60; För högt erl. hyra 11: 50; Innestående av årets ränta 774: 71; Donationsrum i Arkadien: Askers härads rum 6,500: —; Nationsfonder 49,100: 63 (Studentsrumsfonden 8,926: 80, Donationsrumsfonden 3,029: 35, Per Perssons fond 8,106: 70, Per Perssons sjukkasfond 15,401: —, Biblioteksfonden 8,653: 62, Hebbes fond 2,103: 08, Cassels fond 1,051: 54, Hembygdsbibliotekets fond 1,113: 70, Sjölanders fond 714: 84); Stipendiefonder 283,993: 50 (Seippels fond 68,032: 03, Freundts fond 39,966: 79, Walmstedts fond 17,105: 88, Enskilda stipendiefonden 17,093: 85, Widebecks fond 12,416: 42, Norstedts fond 12,132: 89, Bagges fond 10,878: 49, Jörgensens fond 10,938: 74, Hammarstens fond 11,087: 74, V. f. N:s fond I 4,475: 52, V. f. N:s fond II 2,237: 76, V. f. N:s reservfond 3,134: 36, V. f. N:s jubileumsfond 8,665: 87, Wibergs fond 9,350: 88, Allmänna stipendiefonden 9,173: 80, Per Perssons stipendiefond 10,226: 12, Löfgrens fond 6,515: 52, Margareta Holms fond

6,472: 21, Annells minnesfond 6,016: 92, Konsul Perssons fond 3,775: —, Mossbergs fond 3,849: 55, Wahlfisks fond 3,266: 44, Sandqvists fond 3,085: 90, Broms fond 1,705: 16, Täckholms fond 933: 66, Einar Petris minnes fond 1,248: —, Oppunda härads rums fond 208: —). Summa kronor 875,479: 16.

2. Studielånefondens huvudbok 31 aug. 1942.

Tillgångar: På bankräkning 11,533: 46; Fordringar av låntagare 224,999: 35; Räntefordringar 3,863: 95. Summa kronor 240,396: 76.

Skulder: Förskott 50: —; Lån hos kreditgivare 220,000: —; Ränteskulder 3,507: 29; Reserverade medel 16,839: 47. Summa kronor 240,396: 76.

3. Andre Kurators huvudbok 31 dec. 1942.

Tillgångar: Kontant 940: 53; Postgiro 814: 60; På bank 13,119: 17; Andelar i Upsala Studentkärs Kreditkassa 3,520: —; Handlänekassan 5,000: —; Inventarier 1: —; Lager av äldre porträttkataloger 1: —; Av 1928 års kataloger 1: —; Av 1937 års kataloger 1: —; Av sångböcker 62: —; Inventarier hos idrottsledaren och teaterdirektören 1: —; Utestående fordringar 1) Terminsavgifter 1,615: 60; 2) Plikter 254: —; 3) Telefon 563: 80; 4) Facklor 15: —; 5) Preparatkassan 28: 30; 6) Insamling för finska barn 484: —; 7) Diverse 124: 75. Summa kronor 26,546: 75.

Skulder: Nationsmatrikelfonden 1,253: 39; Nationshistoriefonden 4,185: 07; Fanfonden 501: 18; Porträttfonden 516: 48; Pianofonden 2,240: 80; Fackeltågsfonden 871: 24; "Einar Petris minne" 674: 92; "Finska barn" 170: 60; Nationskassan 1,000: —; Reservkassan 8,183: 66; Honorariekassan 506: —; Bibliotekskassan 3,640: 52; Musikkassan 360: 41; Preparatkassan 1,139: 99; Sommarkursernas kassa 1,260: 73; Beredskapsskyttekassan 41: 76. Summa kronor 26,546: 75.

4. Andre Kurators handlänekassas årsräkning 31 dec. 1942.

Tillgångar: Kontant 330: 29; Utestående handlån 5,930: 50; Utestående räntefordran 225: 79; Summa kronor 6,486: 58.

Skulder: Nationskassan 5,000: —; Behållning 1,486: 58. Summa kronor 6,486: 58.

5. Klubbkassans ställning 31 dec. 1942.

Tillgångar: Kontant 212: —; På bank 444: 45. Summa kronor 656: 45.

Skulder: Behållning 656: 45.

6. Självhjälpsföreningens huvudbok 31 dec. 1942.

Tillgångar: Terminsavgifter 840: —; Ordinarie lån 13,975: —; Handlån 3,006: 05; Handlänerräntor 213: 05; Uplands Ensk. Bank A.-B. 94: 46; Obligationer 900: —; Södermanlands-Nerikes Nat. 35,350: —; Räntefria Borgenslån 16,900: —; Kassabehållning 748: 79; Postgiro-konto 200: 87. Summa kronor 72,228: 22.

Skulder: Grundfonden 15,078: 85; Komminister Jonssons Donation 40,249: 37; Räntefria Borgenslån 16,900: —. Summa kronor 72,228: 22.

7. Sällskapet V. f. N:s kassaförvaltares huvudbok 31 dec. 1942.

Huvudkassan:

Tillgångar: På bank 495: 02; Ordinarie lån 2,118: —; Inventarier 1: —; Resterande avgifter 1: —. Summa kronor 2,615: 02.

Skulder: Behållning 2,615: 02.

Under Matts Esséns ledning håller en ny fond på att bildas. Se särskild artikel.

Studentminnen.

Av Karl Asplund.

(Kåseri vid nationsaftonen den 3 april 1943.)

Tryckt som manuskript.

När man var ung, hade man ibland en ganska besvärlig känsla av att alla andra människor såg ut på ett särskilt sätt, hade vissa bestämda drag — men man själv hade sig veterligen inte något bestämt ansikte. Som student ägnade man sig rätt mycket åt att få tag på sitt eget lilla jag, åtminstone gjorde vi det på min tid. Jag vet inte hur det är nu för tiden i Uppsala, om kollektivismen och grupptänkandet med all den nytta eller skada som de kan ha med sig tagit död på individualismen. Bland den tänkande ungdom jag träffat under krigsåren tycker jag mig ha hört en tendens i den riktningen, den må som sagt vara till nytta eller skada. Ett tidstecken är det nog.

När en äldre landsman står inför en ny ungdom på samma plats där han själv varit yngre än de flesta, är det inte utan att han plötsligt blir rädd och grubblar över frågan: Hur ser jag, sörmlänning av årgång 08 ut inför fyrtior. D. v. s. fullt så egocentriskt menar jag inte att vi tänker. Snarare: Hur ser min generation ut. Och naturligtvis inte bara ur er synvinkel — så koketta är vi nog inte — utan ur vår egen. Jag skulle vilja kunna göra en sörmländsk självprovning inför yngre landsmän. Det är litet känsligt, och det kan kännas obehagligt, men vi får trösta oss med att damerna och herrarna utan tvivel får det precis likadant när ni en gång om trettio år skall konfronteras med ännu en yngre studentgeneration, edra egna barn, som ni väl nu börjar tänka på — modärnt kollektivt, och jag hoppas och misstänker, också högradigt individuellt eller parvis. Fortsätter samtidshistorien i samma tempo som nu, är det väl antagligt, att 1970-talets sörmlänningar och sörmländskor kommer att avvika minst lika mycket från dagens, som dagens från sina föräldrar.

I ett företal till Pufendorffs Världshistoria står det ganska förnumstigt, att historien är den nyttigaste av alla vetenskaper därför att den

genom att jämföra nutiden med forntiden också kan förutsäga framtiden, något helt skämtsamt euklidiskt rätlinjigt i stilen: Om man tänker sig en rät linje dragen genom punkterna A och B, och ytterligare utdragen, påträffas på förlängningen punkten C. Sedan den modärna fysiken, som inte var uppfunnen på vår tid, infört det krökta rummet, kan man kanske ändå befara, att även studentgenerationernas utveckling blir vacklande som en skalds gång om natten, som Hjalmar Söderberg brukade uttrycka sig.

Vi som kom till stan 1908 har ett intryck av att vi då var barnsligare och mera utvecklade än de nybakade studenterna nu, och det tror jag är riktigt. Skolutbildningen är ju utan tvivel mera driven nu, och ni får väl vara glada om en rationaliserad och specialiserad utbildning inom fakulteterna också kommer att fördunkla det allmänna kunskapsmättet från studentexamen ännu fortare än det gick för oss, vilket inte vill säga så litet. 1908 talades det mycket om mångläseriet och de så kallade fria studierna, då skulle kurser och seminarier rationaliseras och specialiseras och överliggarna skulle tunnna ut; enligt vad jag vill minnas från en tidningsenquete för något år sedan lär den nya tiden hart när ha skottpengar på överliggare. Det var visst Axel Lilienkrantz som tyckte så. Jag minns vad jag själv började med i ungdomligt överdåd höstterminen 1908, komplettera latin, Schücks kurs i litteraturhistoria, en kurs i isländska, en snabbvisit i teoretisk filosofi och så Roosvals konsthistoriska föreläsningar. Med den starkares rätt utträngde Schück de andra disciplinerna, och det blev att sitta på examinаторiet i den gamla salen i Larsgatan 2 och räcka upp handen som en skolpojke. Rektor magnificus var en sträng och fruktad mentor, han tyckte inte om landsortsstudenter som talade dialekt och var till och med obarmhärtig mot de sötaste studentskorna, som då var en mycket liten grupp, men mycket kvalificerad.

Vad hade vi för intryck av våra lärare? Tiden var inte just den ungdomliga entusiasmens, och det fanns knappast någon eldande och samlande person i lärarkåren. Nathan Söderblom var ju ett stort europeiskt namn, men han märktes inte mycket utanför de teologiska kretsarna, det var väl inte förrän han 1914 blivit ärkebiskop. Knut Stiernä, arkeologen, som var ett ämne till en storman i sin disciplin, hade just dött ung. Noreen ledde livlig och entusiastisk nordiska språkseminarierna. Om naturvetarna vet jag inte så mycket — utom om en, som var ett både pittoreskt och imponerande inslag i vår livsbild, Ruckel Sernander, som jag skall återkomma till i annat sammanhang. De två senare Nobelpristagarna, Gullstrand och The Svedberg, nämndes ju med värnads — av Gullstrand fick man glasögon, och det var ju vederhäftigt, Svedbergs lilla leende gossfysionomi och svarta kalufs syntes

aldrig på nationen men gärna i den exklusiva Estetiska föreningen, där han ivrigt konverserade med söta unga damer — han var också en av kårens få amatörartister och målade inte dåliga tavlor. Nej, man hade nog ett intryck av att det fria bildningslivet inte cirkulerade så livligt. Man hade sina egna lärare, och för mig blev det först den genomhyggliga och kamratliga Martin Lamm och Johnny Roosval, en ganska pittoresk för att inte säga excentrisk uppenbarelse, som gjort vackra upptäckter och med sina ibland fullkomligt elektriserande föreläsningar samlade en stor lärjungeskara, som just 1909 och åren strax efter var mycket vitaminrik på ämnen till professorer, Josephson, Cornell, Erixon, Martin Olsson, Gerda Boethius — den stollige Gustaf Bolinder inte att förglömma.

Hur var det förresten med det andliga livet i kåren? Det var ganska stillsamt. Politiskt var det ganska lugnt. Laboremus förde en tynande tillvaro, Verdandi gjorde inte mycket väsen av sig, och Heimdal var kanske den förening som ansågs mest *comme il faut*. Kåren var onekligen litet konservativ, om också Ture Nerman kastade några flygblad för att muntra upp situationen och vår egen otroligt välfödde Hugo Heyman väckte litet sensation med några glosor mot högerns mörkmän i ett majtal. Arthur Engberg och Erik Rudberg startade studenttidningen Fyris, vars första huvud med kungsliljor jag fick rita — men den var ganska beskedlig den också. Det fanns en allmän stämning av att snart måste det hända någonting, man visste inte riktigt vad, och om kåren också ibland gjorde uttalanden i aktuella frågor var det inte några av riktigt upprörande karaktär. Jag hade svårt att tänka mig hur en händelse som t. ex. Ådalskravallerna skulle komma oss att reagera i denna idyll, för att inte tala om senare och värre saker in på knutarna. Sådant kunde man inte drömma om. Verklighetens värld var ganska godartad och inte så påträngande i idyllen, vi hade våra egna bekymmer och vår egen lilla oro inför livet, som nog kunde vara ganska besvärande för en mycket ömhudad studentgeneration, och la *maladie du siècle* hette studienevrasten — förkortat nevriss — och kurerades med bromkalium av den tidens doktor Bratt.

Det är ju ganska naturligt att litteraturen spelade en stor roll för sådana studenter — idrottsstudenten låg då så att säga ännu i sin linda — och det var dagens unga litteratur vi hungrigt kastade oss över, gårdagens som vi nyss läst i skolan var vi mycket angelägna att komma ifrån, och jag kan säga — inte utan blygsel — att både Selma Lagerlöf och Strindberg var mycket litet aktuella för oss. Finsmakarna satte otvivelaktigt den nu kanske oförtjänt bortglömde Per Hallström högre. — Förlåt att jag nu mest talar om lyriken, inte bara för att den alltid varit min hobby, utan därför att den betydde mycket för oss.

Dagens diktargeneration efter det lysande nittitalet kallades med decennial beteckning nollorna. Lubbe Nordström hade just börjat sin lysande berättarbana och ingick ännu inte i den själsliga normalkosten, och att Hjalmar Bergman var en kaotisk gåta var inte bara vårt fel, han befann sig då i startögonblicket och hade ganska svårt med den starka och komplicerade motorn.

Lyrikerna — det var en hel svärm — var unga oregelbundna genier med litet Nietzsche och Zarathustra och mycket Levertinskt svärmod, sådant har ju alltid dragit och skall väl alltid dra ungdom till sig. Och lyriken var ganska akademisk då och passade oss på det sättet, jag skulle vilja säga, att det var ungefär nolltreorna som var nollåttornas gamla idoler. Idolerna har utvecklats sig ganska sällsamt olika sedan dess. Det var Per Sigurd Agrell, Sven Lidman, Sigge Siwertz, som nyss hade lämnat Uppsala, när vi kom dit. Och nerifrån Lund kom det en sällsam, frodig, ren och ungdomlig sång av den dåtida lyrikens underbarn, Anders Österling. På den tiden fanns det verkligen en även till det yttre ganska markant poetty. Slå upp Artur Möllers lilla antologi *Unga skaldar* och betrakta deras noga tillkränglade fysionomier. Det var Montmartrebohemerna av typen Paul Fort, som de ville efterlikna, långhåriga, med svarta lindade sidenhalsdukar, redingot med sidenlag efter Levertins mönster. Siwertz sade mig häromdagen, att brokig väst, smala byxor och knäppkängor hörde till uniformen lika väl som det långa håret och de bleka och intressant härjade dragen, men typen var redan på utdöende under mina korta Uppsalaår. Den kunde i alla fall vara rätt pittoresk både i ord och åthävor. Jag minns en natt på Uppsala Nyas redaktion, då en liten fet skåning med långt hår och slökhatt kom inrullande och satte sig på golvet och började deklamera:

Jag är Ohola, Egyptens sköka . . . .

Barnslig som man var tyckte man ju att dessa personalnotiser verkade lite osannolika, det var en dikt ur Bertil Malmbergs *en kronashäfte Bränder*, som kom ut 1907, när han slutat sin bana som stort skolljus och kom till Uppsala för att studera till bohem. Det var bara ett par år senare som han steg fram som stor och framgångsrik retoriker på vers — för att nu nyss ha haft en gedigen framgång med sitt allvarliga och som farligt ansedda tidsdrama *Diktatorn*.

En mycket beundrad författare var stockholmaren Carl R. af Ugglas, som 1908 debuterade med en ytterligt patetisk novellsamling, *Himmels folk*, — ordrika omdiktningar av österländska legender. Han var redan då en lärd och originell person, som numera sitter som en av de gedignaste museimännen i vårt land och en av på fjärranliggande områden av konsthistorien kunnigaste. Han satt alltid efter den tidiga mid-

dagen ensam och drömmande vid sin punschhalva på Gillet och betraktades med stor respekt. Jag tror inte att denne min gode vän skulle bli ond över att jag berättar om vad som hände, då någon i ett sällskap läste högt ur Martin Kochs parodisamling. Det var en fingerad novell av Per Hallström i djupsinnigaste Purpurstil, som handlade om en flygare som störtade på torget i en småstad, och en enkel man av folket, en s. k. buse, steg fram och höll med handen vilande på den dödes kropp ett högstämt anförande och hyllade denne Ikaros' som lät sina vingar brännas av solen "och vi känna dunkelt att det var något av seger i detta", slutade buse. Carl började oroligt skruva på sig och sade till slut, att han inte nådes undanhålla sällskapet upplysningen, att denna Hallströmsparodi var ett lätt friserat citat ur Himmelens folk. Kanske var det bara en liten krumelur, som han tillät sig.

— Ja, det är underligt att se hur de årens Uppsalaförfattare utvecklats. Ture Nerman, den politiske idealisten och renhjärtade patrioterna i Trots Allt, skrev svinaktiga herrspex — eller åtminstone ett — för Östgöta nation och gav i Olympen en rolig men ganska beklämmande skildring av studentikos Bacchus- och Venusdyrkan. Nere på Agatan skymtade man en blek och mager nollsjua i slokhatt, också en östgöte, som hette Bengt Nyström och vars lilla tunna debutbok Vilsna vindar persiflerades av Nerman. Den styva matematikern Nyström har ju på de sista åren gjort mycket betydande ting i sina kristna dikter med sin klang av gamla bygdekyrkors klockor över trygg svensk bondejord. På Roosvals seminarier skymtade ibland en liten rödhårig, dysster och mager smålänning i enorm svart halsduk, ett poetämne, som inte trivdes i den akademiska miljön — Pär Lagerkvist.

Ett litterärt kottteri lät mycket tala om sig, mest som ett slags blådärar. Det var Ivar Conradsson, som på sitt sätt var en föregångsman till den fria och för det analyserande förståndet otillgängliga dikt, som ser sina ideal i Edit Södergran och T. S. Elliot. Han slutade på därhus. Hans profet var sörmlänningen Gustaf Otto Adelborg, som skrev en mycket beundrad och begädd essaisamling "Våga vedervåga". Det var visst där mänskligheten indelades i två kategorier, "innerliga" och "pansarlöss". Han sitter numera efter ett växlande liv som en lärd och samvetsgrann medarbetare i ett av våra stora bokantikvariat.

Men jag skall inte trötta med alltför många minnen av den tidens litterära Uppsaliansare. Lidman och Siwertz är de två som hållit sig bäst men på ett ganska annorlunda sätt än deras debuter antyde. När Lidmans diktböcker om grekiska hetärer och hjältar kom ut, lästes de med religiös vördnad av estetkottieriet, och när man flanerade på Drottninggatan i hög hatt, stannade man allvarligt och diskuterade dem. — "Har du läst Lidmans sista bok. Det är en stark bok" . . .

Lidman gjorde mycket i hänsynslös sensualism, som vi verkligen var imponerade av, och vi skulle ha blivit mycket förvånade om någon sagt oss, att han skulle sluta som en praktiskt framgångsrik pingstvänsledare — såvida han inte hittar på något annat innan han dör.

Sigge Siwertz har också haft en överraskande utveckling sedan han vid några och tjugo var den lilla litterära Uppsalalickens idol. Nu kanske vår kvickaste och mest intellektuella novellist, var han då en subtil, mycket vek studentlyriker, och det är väl några av den äldre generationen som inte kan vandra utefter Fyris utan att minnas hans åtta rader, som sedermera blev populära med Rangströms musik:

Sjung mig sånger om de veka vårar
då vi gingo två bland vita slån.
Sjung mig gräsets dagg och pilens tårar
i de tysta morgnars ljus vid ån.

Sjung i skymningstimmar om den unga
ljuva sorg, som då vår längtan bar.
Sjung mig alla trötta hjärtans tunga
längtan till det ljus som var.

Vår litterära kost var då mycket mera begränsad till svensk litteratur än nu. Det var bara exklusiva esteter som läste Mallarmé eller Stefan George, och runt om i de små torftiga studentkuporna för 75 kronor i terminen plus ved åtta kronor, föddes det en ömtålig och snart förbränd vårflora av lyrik som spann vidare på Levertinska mönster. Det var många vackra ansatser, som det inte blev något av. I Sörmlands nation hade vi en 08 vid namn Sven Rizell, en mycket betydande slarver med en slängig begåvning men en gedigen bohementalitet. Han var kort sagt ganska omöjlig, men väckte uppmärksamhet med några fina dikter och några ohängda kvicka kåserier i Stockholmspressen, där Svenska Dagbladet och Figaro i skön förening var tummelplatsen för unga litterära genier. Han fick lungtuberkulos och råkade på en resa söderut in i fantastiska äventyr, som en gång kanske borde berättas. En sörmländsk poet som i det draget fick ut en diktsamling var David Lund, sedermera skolman och bortglömd som poet. Jag måste bekänna, att hans diktsamling Den höga våren bara lever kvar i mitt minne genom en parodi som förekom i nationens spextidning, den ytterligt oregelbundna Göken. Den lydde så:

Nog såg jag väl din slanka midjas rundning
Och tjustes af ett blodsprängt ögas hessa blick
En stund af kärlekssorg och sjuk begrundning
I nattens stjärnljus' ökensorg jag fick.

Seren skred månens hemska blekhets skifva
I unga drömmars lusthetsstumma år;
Jag var för dyster, var för tung att skriva
Jag längtat, längtat blott till Höstens höga vår.

Ty vår är höst för den, som livvets klagan
Har färgat allt i ultraviolet;
Hetärens smekning blir ett slut på sagan —
Jag druckit nog och är på lifvet mätt.

Låt toner hvina och låt höfters trånad
I lampors skimmer dansa gyllenrödt:
MIN själ skall darra i en himmelsk blånad
Bland stjärnors dunkel vill jag le förströdt.

Och glömma hur jag dömts att gå min bana
I livvets vågdal, dystert frisk och sund,
Då ju ett outgrundligt, evigt sjukt Nirvana
Är alltets trånadsbleka urvärldsgrund . . . .

Parodiförfattaren uppträdde under pseudonymen Julien de S:t Julien; jag har starka skäl att misstänka att han var identisk med nuvarande högerpolitikern Karl Wistrand, som tog en mycket aktiv del i nationslivet som landskapsdebattör och formulator av de elaka kvickheter som vi satte mycket värde på.

Men den stora studentpoeten, trubaduren och ärkebohemer var Olle Thunman. Han brukade i Juvenalorden, när alla presenterade sig med latiniserade nationsnamn stolt slunga ut sin ursprungsbeteckning "landsvegensis". Hans stjärna har ännu icke dalat från Uppsalas horisont, och jag behöver kanske inte uppliva bilden av honom, som jag antar står ganska klar för landsmännen. Nej, Olle av 1908 var både fetare och muskulösare. Den recentior som då med bävan i bröstet stod på sin första gask med glaset framför magen blev mycket glad när den store mannen kom fram och lade bort titlarna — varefter han gärna viggade ett par tior, Gud vet varifrån man fick dem —. Han var Uppsalas Evert Taube, men hade nog i en fysisk manna jämförelse varit vida överlägsen Sjösalas trubadur. Som ett bevis på vänskap brukade

han böja sina kumpaners initialer av eldgafflar, därigenom gynnande den svenska järnindustri, som han som vallon hade sekellånga förbindelser med. Han var en vårsupningarnas långdistansare av idrottshistorisk klass, och där han tågade fram hes och otvättad och ständigt iförd en sportkostym av grå vadmal, (hans vadmalskostymering imiterades också av hans bekanta — den var billig och hållbar) åtföljdes han av en beundrande skara, där sörmlänningarna var i en trofast majoritet. "Vi gå över daggstänkta berg" hade inte nedsjunkit till den nykteristernas och folkdansarnas paradmarsch som den sedan blivit, den var vår psalm. Olle försökte sig också på något så känsligt som en omskrivning av en psalm, som han gärna i soluppgången på Slottsbacken avsjöng eller som det hette improviserade med den hesaste strupröst i världen. "Lämner gemaken" avsjöngs alltid innan man lämnade Natio, och då hade man också hunnit med Det kongliga regementet. Och vid högtidliga tillfällen stod ärkepoeten upp och utslungade hesare än någonsin: Giv bågarn hit, men gult skall vinet vara.

Han tänkte då antagligen på punsch. Men det gjorde också stora delar av hans auditorium.

Jag har nu i denna ensidigt litterära framställning icke olikat katten kring het gröt kretsat Sörmlands nations hus, kanske i känslan av att med åren ha blivit en främling. Det är litet vemodigt att som ett spöke nalkas ett hem, som en gång haft så mycket att betyda för sagda spöke. Och jag vet också att nationen har hållit sin krönika i helgd och att det som är värt att tala om från den tiden ofta har blivit frammanat ur det årens töcken, dit även de ljusaste studentvårar skall förvisas. Jag skall också bara helt anspråkslöst ge några personliga minnesbilder. Det var två cirklar utanför studiearbetet som recentior drog in i, och där det skedde något av det trevande och svårgripbara som kallas en personlighetsdaning. Matlaget och Nationen.

Matlaget på de gamla Ambrosiorna, kooperativa föreningar, i högsta grad u. p. a., där man för 48 kr. i månaden förtärde en närande kost av havregrynsgröt och sill och potatis och pepparrotskött, var för mitt vidkommande ett gammalt kotteri ur studentklassen och bevarade sålunda vad som man på nationen älskade att tala om, kontinuitet. Vi skällde ut varandra precis som vi gjort i skolan. Det nya, den stora uppenbarelse för oss var **Nationen**. Det smakade för en liten plugghäst att efter frukosten gå upp i denna och slå sig ned i en jättelänstol under stolta historiska porträtt och känna sig fri och ledig sedan man varit på examinatorium, och läsa dagstidningarna och bläddra i *Simpli-cissimus*, som var mycket populär, mindre på grund av det hätska skallet på den Wilhelmska regimen än för Resznisecks pikanta karne-

valsteckningar, som väckte vår vördnadsfulla undran. Att sitta mitt på förmiddagen och dunka bräde eller spela schack — vilket var Hugo Heymans stora specialitet — eller lyssna till äldre landsmäns sarkastiska marginalanmärkingar till dagshändelserna — i detta var Erik Wellander en överdängare — det var nog förverkligandet av en önske- och frihetsdröm, besläktad med fakirens: Proletären gärna ville dricka punsch och spela kille.

Nationerna var litet olika till skaplynnnet. Stockholms var naturligtvis mycket fin, Norrlands och Östgöta raa, Sörmland-Nerikes mycket exklusiv — för att inte säga litet oppkäftig. Förste kuratorernas mentalitet spelar nog en roll för nationen. S.-N. hade haft en legendarisk tyrann vid namn Per Sigurd Baecklund, berömd som författare till lilla nationssången, den gripande enkla Vara tillsammans, berömd för sin disputation, — han hade fått en aning om att han skulle bli spräckt och skickade till det väntande auditoriet och opponenterna ett stadsbud och meddelade, att licentiat Baecklund hade fått förhinder. Han var fruktansvärd då han på gaskerna vände sig till någon gynnad person och nådigt tilltalade honom: Peka på vem du vill och jag skall låta kasta ut honom. Utkastaren av Guds nåde var en teolog vid namn Franciskus, som ingalunda präglades av sin namnes mildhet, möjligen av hans fattigdom, en pittoresk gestalt i enorm sjörövarhatt och en otrolig skäggstubb.

När recentiorsgasken öppnade dörrarna för oss barnungar till de vördnadsvärda äldre landsmännens värld, mötte vi alla en äldre representant för ett mycket markant inslag i nationens liv så till helgdags som till vardags. Det var en sällsam, kortbent och rödhårig personage vid namn Martin Sjölander, sång- och musikanföreläsare, sedermera förste kurator — Prydd med noshörningshorn och närstynt på tolv dioptrier — skrev Calle Cederblad i nationskrönikan. När han hyvlade av hela recentiorsskaran och lade bort titlarna, frågade han kort: Vilket instrument spelar du? och när man sanningsenligt liksom sjötullsbesökaren Norström måste svara: Spelar intet instrument, dekretade han: Bra, då spelar du bastuba eller bombardong, i värsta fall pukorna. Sjöland var den förste diktator jag träffat, resultatet av hans fanatiska arbete på nationsorkestern — hornboskapen som den kallades — var dels ett ganska glansfullt framträdande under regementsmusikern Gilles säkra ledning, dels sällsamma och sorgmodiga ljud från musikrummet till omväxling med det trista ackompanjemang till många trötta veckokvällar, som bestods av min bror Erik, som med en oförstörbar energi tröskade igenom Månkenssonaten. Det kom ett stänk av bistert allvar i vår krönika när Sjöland efter en omsorgsfullt bortslarvad studenttid tog livet av sig.

En gudomlighet av högre ordning vid Olle Thunmans sida var dennes vän Rutger Sernander. Jag behöver inte berätta hur han var, han var ungefär likadan då som nu. Med sin stora berömmelse som växtgeograf och växtbiolog, sin unga entusiasm och sin betydande nattliga uthållighet satte han — senare inspektor — sin prägel på nationslivet. Vid nachspielen stod han gärna i auerlampornas bleka sken mitt i soffan och talade tändande men också litet gungande, det sistnämnda beroende på soffans hårt prövade resärer, och utövade också en uppfostrande myndighet. Jag blev en gång framkallad och utskälld för att jag vid tretiden ville smita hem, då jag låg i tentamensläsning.

Våra nöjen var av två slag, de ädla och passande, och de fullkomligt naturliga. Till de förra hörde kafferepen med föredrag av Skottsberg, Calle Cederblad och andra, till de senare hörde gaskerna, där de fåtaliga studentskorna inte var med eller snart försvann. Nöjeslivet var nog sanningen att säga lagt på betydligt mera bacchanaliska linjer än nu. Jag minns en liten bondson från Närke, som stolt över sitt sunda praktiska förstånd brukade plädera för att supas sig full före nattsexan, för det blev billigare. Denne dåraktige man förlorade mycket av den lössläppta nattliga barnaglädjen, som, det måste jag säga till vår heder, aldrig tog sig raa eller osmakliga uttryck. Snarare rart pojkkaktiga. Nationsfransäsen dansades med vild och primitiv glädje, damerna markerades genom avigvända kavajer. När Nordiska spelen inaugurerades en vinter var vi genast färdiga med nationsspelen efter sillsexan nere i biblioteket. Man tävlade i att överträffa varandra i hastighetsäkning och hockey, "vari man oftast lyckades," och vördnadsvärda dignitärer åsåg spelet. Särskilt minns jag Änkehertiginnan av Dalarna i en enorm päls. Nationen hade vid sådana tillfällen stor båtad av sitt praktiska geni, fil. stud. Harald Möller, gammal till åren men obotligt ung till sinnet, ojämförlig i konsten att av tyg och rotting konstruera hästar som man trädde på sig eller i att med tändsticksaskar och ficklampor framställa naturkatastrofer som Johnstowns undergång. Hans barnasinne var en ovärderlig tillgång vid nationens huvudförströelser, spexen.

Spexkonsten var 1908 otvivelaktigt på nedåtgående. Herrspexen var gudskelov på avskrivning. Calle Ridderstads fantasifulla produkter var av ett synnerligt värde för den mognare ungdomen, Odyssevs hemkomst framfördes mirabile dictu som damspex på Chateau Barowiak, där jag hade mycket nöje av att måla ett grekiskt tempel som fond till omväxling med den gamla pålitliga sjö- och luftfonden, som genom sin neutrala ålderspatina var användbar till praktiskt taget allting. Den användes sålunda som en abstrakt fond till en akt som vi lade in i Meyers klassiska spex Erik XIV, där konungen irrade omkring under

ett enständigt avsjungande av sången Irr- irr- irra på vischan, och fonden avspeglade antagligen adekvat en vansinnigs dimmiga uppfattning av de ortligheter där han sammanstötte med likaledes irrande studenter vid Vaksala och Flottsund.

Det är fråga om, huruvida det är riktigt pietetsfullt att modärnisera och öka ut gamla goda spex. Det är väl olika. Erik XIV var ursprungligen ett ganska litet S. H. T. spex av bibliotekarien Ernst Meyer, Hesekiel kallad på grund av den hesa röst han hade till sitt förfogande att skälla ut studenter som i ovist nit begärde fram alltför mycket litteratur för sina avhandlingar. Själv hade han som föregångsman i fråga om avhandlingars önskvärda korthet skrivit sin enligt egen utsago på tre böcker. När Erik XIV trädde ut ur sin S. H. T-iska avskildhet måste den ju göras om, och det hade Meyer ingenting emot. Spexet tog vid den tiden mycket intryck av sin halvsvyster revyn, vilket den också senare lär ha gjort. Gudskelov äro nationens båda klassiska spex, Mohren och Madagaskar så slutgiltigt utformade som opera seria och opera buffa, att det är otänkbart att fingra på dem. Litet förlegade ansågs de då, som jag tyckte med orätt, och de hade inte stor framgång när de 1910 uppfördes på gamla Svenskans scen i Stockholm. Ett inlägg hade gjorts i Madagaskar av koreografisk art, en balett av två apor, som gjorde en fantastisk succès, tack vare Gunnar Alms — sedermera fiskerikonsulentens, egendomliga naturbegåvning att på ett nästan skrämmande sätt maskera om gudsbelätet till illusorisk apgestalt. "På Madagaskar äro aporna de kvickaste". anmärkte Stockholmspressen efter föreställningen på Svenskan.

En gigantisk ungdomlig dårskap var den stora spexturné, som mitt i vintern 1910 arrangerades av nationen på Sjölanders initiativ till förmån för musikkassan. Det var ett storsörmländskt företag av mycken dåraktighet, men mycket roligt. Det ökade konsumtionen i mellersta Sverige av champagnemärket Veuve Cliquot, men det ökade inte musikkassan. Det bidrog inte förmånligt till studiernas förkovran och nationens hälsa, men det ökade deltagarnas skatt av i alla fall mycket roliga minnen. Eftersom jag skall berätta personliga minnen, måste jag bekänna, att jag som omyndig förbjöds av min stränge fader att resa med och jag var inte litet stolt, när förste kurator med ett akademiskt vältaligt brev övertygat min fader om att det var nödvändigt, att jag fick resa åtminstone till Örebro för att måla dekorationerna. Där måste vi nämligen spela i gymnastiksalen på en liten, om nationens egen påminnande scen, som tillhörde sällskapet Philochoros. Visserligen fanns i Örebro en gammal fin sörmlänning med en målares kvalifikationer, men han var alltför fin, det var Axel Borg, som om jag minns rätt, varit den förste innehavaren av Don Cascalunas roll i Mohren.

Alltså avreste Möller och jag till Örebro och framtrollade på knappa två hektiska dygn dekorationer till de båda spexen. Tiden var knapp, och vi hittade på ett tidsbesparande arbetssätt. Vi nedkastade från höga stegar limfärg på spännpappersfonderna, dymedelst föregripande sprutlackeringsmetoden. Och när det blev bråttom sista natten skisserades mindre palmkronor så att man kastade hela blomkrukorna, i vilka färgen blandades, av magiska skäl tillsatt med några spetsglas sherry. Effekten var ingalunda dålig, och i ett anfall av ekonomiskt festrus inköpte Philochoros i Örebro dekorationerna i befintligt skick för 50 kr., — en dålig spekulation. När dekorationerna plockades ned, vilket praktiskt taget torde ha medfört totalt débacle, hade jag återvänt till plugget och turnén farit vidare mot dunkla öden i Karlstad, Göteborg, Falköping, Borås, med flera orter. Det var mycket som var besvärligt att tillvarataga på denna irrfärd, dels de värdefulla rösterna, dels den scenrekvisita som måste medföras, såsom gudinnan Rakkas beläte och altare och den buske, bakom vilken Mohren av någon anledning måste krypa ned. På slutet fick scenarbetarambulansen rycka ut igen och förfärdiga buskar såväl i Norrköping som Nyköping. Det var en fonetiskt lamentabel operaensemble som man då konfronterades med. Hes, hesare, mohren var komparationen.

Men det var en oförglömlig kumpan, som höll ut, även med rösten, om han någonsin hade haft en sådan, studenten Vigg, den oförglömlige Einar Petri. Kort, klotrund, alltid strålände glad och hyggelig prisse spelade han inte Viggs roll, han var Vigg. Han var studentspexets Axel Ringvall. Hans partner som prinsessan Guttaperka var sedermera operaregissören Ragnar Hyltén-Cavallius. Lång, smärt, skön och kokett spelade han också Donna Rotunda i Mohren och kunde väl närmast karaktäriseras som ett mellanting mellan Eleonora Duse och Cleo de Merode med en liten tillsats av den trevliga skolpojken från Eskilstuna och Nyköping. Men jag skall inte gå vidare i personlistan, även om det vore lockande. Gubbar äro pratsamme, står det i Den siste athenaren.

Vad jag nu har berättat om är ju skummet på ytan av det akademiska livet för trettio till trettiofem år sedan. Det kan med fog anmärkas i ungdomens kritiska stad, att det finns något som ligger djupare. Ja, det gör det, det fanns då, och jag hoppas och tror mig veta, att det ändå mera nu finns en ganska stark ström av allvar och idealitet under skummet. Men jag är litet blyg för att tala om detta. Min generation fick för att återvända till lyriken inte mogenhetsexamen förrän med förra världskriget, — Silfverstolpe, Selander, Blomberg, Pär Lagerkvist, Lindorm, och vi stämplades då med det kanske med sin begränsning riktiga namnet den försynta humanitetens generation. Det

låg kritik i denna benämning, men generationen bär den nog med jämnmot vid åsynen av vart för andra gången en aktiv och förment livsduglig mentalitet leder det dyrbaraste i denna värld, mänsklighetens väl och hederliga samlevnad. Vi kom oprövade in i idéernas och den råa verklighetens kaotiska krigsdans. Generationens idealitet var verkligen blygsam och framträdde inte med stora later men med trevande självbesinning. En ungdomlig vilja att tjäna efter sin förmåga fanns det under all omogen självtillräcklighet, så att säga ett litet preludium till den beredskapsanda, som ungdomen av i dag stolt kan vittna om. Den gången gällde det snarast ambitionen att fylla sin lilla plats på ett hyggligt och gagneligt sätt. Jag har i Studentrum gjort ett litet bokslutsförsök i form av en nybliven licentiats drömmier om sin framtidsuppgift under en av de vackraste kulthandlingar jag vet i Uppsalalivet, sista april, då studenttågets vita våg slår upp mot Slottsbacken. För mig, och jag antar de flesta gamla studenter, har Valborgsmässöafton blivit den sköna, centrala minnesbilden med en stark symbolisk innebörd. Den vita vågen är symbolen för något som ter sig olika för olika generationer men i grund och botten är detsamma. Jag vill gå tillbaka till en mycket äldre generation, Snoilsky — som för er kanske bara är litteraturhistoria — för att finna det friskaste och ungdomligast levande uttrycket för den stämning, som ger Uppsala en särplats i världen:

Så ofta som uppför backen
 Anyo det böljar vitt,
 Han känner att Valborgselden
 Den varder han aldrig kvitt.

Elis Wadstein.

Elis Wadstein.

Av Hjalmar Psilander.

"ADOLF NOREEN ist in der westschwedischen Heimat, aus der er stammte, nicht fern von der norwegischen Grenze, am 13. Juni 1925 gestorben.

An ihm verlor die alte nordschwedische Universität, an der er aufwuchs und von Jugend auf wirkte, einen ihrer tätigsten Lehrer, einen Anreger zu wissenschaftlicher Arbeit ohnegleichen, die nordische Sprach- und Mundartenforschung einen ihrer namhaftesten Vertreter, die allgemeine Sprachwissenschaft einen eigenartigen Denker, der neue Bahnen brach.

Adolf Noreen war ein Gelehrter, einer der wenigen in den sogenannten Geisteswissenschaften, der den Ruhm eines kleinen Volkes über einen Teil der Erde trug. Er wurde durch die Weite der Wirkung seiner ungewöhnlich beweglichen Vitalität, durch die Zahl der Schüler, die er vor allem in den skandinavischen Ländern besass, zu einem bedeutenden Lehrer, vielleicht — wenn man dem Wort den Sinn lässt, der einem relativen Ausdruck gebührt — einem der grössten, die je eine nordische Universität gehabt hat. Sein offenes Grab entwaffnete die gerechtfertigte Kritik, das Reiche und Dauernde an seinem Werke liess die geringeren Mängel vergessen, der aufrichtige Schmerz seiner Zöglinge erweiterte sich zu einer Trauer, die bis in die entlegene Ferne drang."

Må det vara tillåtet att med detta självcitrat ur en påbörjad men nedlagd skrift¹ inleda några korta erinringar om Elis Wadsteins studietid och verksamhet. Det var, såvitt av bevarade ähörareförteckningar kan slutas, Adolf Noreens undervisning, som först väckte Wadsteins håg för den föryngrade och löftesrika vetenskap, vars tidiga växt är knuten till M. B. Richert, Noreens lärare och företrädare på den nordiska lärostolen. I Adolf Noreens berömda seminarium,² där Richert i dess tillkomstår höstterminen 1878 var ähörare och deltagare i diskussionen — liksom två år senare en Sophus Bugge och i nittiotalets början Harald Hjärne och Henrik Schück — lades grunden till Wadsteins måhända oangripligaste undersökning, hans utförliga doktorsspecimen; inom sfären av de växlande uppgifter, som utgjorde dessa seminarieövningars föremål, återfinns man flere av de ämnen, som ända in i sena år skulle locka Wadsteins skarpsinne och forskareflit. Elis Wadstein var den förste av detta seminariums alumner, som av Noreen kallades till docentur, och han torde ha varit den bland Noreens mera bemärkta lärjungar, som segast förblev trogen den grundåskådning, som uppbar Noreens tidigaste läraregärning och präglade samtidens språkvetenskap.

Det nordiska språkstudiet — i sitt tidigaste skede under Carl Säve en halvt arkeologisk disciplin med huvudvikten lagd på Eddan och Snorres konungasagor — hade vid Wadsteins ankomst till universitetet fått sin ämneskrets vidgad och länkats in på delvis nya banor. Språkfilosofi, ljudfysiologi och fonetik sällade sig till fornhistoria, mytologi och antikviteter, den nordiska filologiens hävdvunna hjälpvetenskaper, och det av Säve och i landsmålsföreningarna omhuldade dialektstudiet gick samtidigt en nyorientering till mötes. Den nordiska språkvetenskapen stod i den jämförande språkforskningens tecken.

För den jämförande indoeuropeiska språkvetenskapen var decenniet från och med 1870 och de närmast följande åren en epok av föryngring och pånyttfödelse. Den Grimm-Boppska och Schleicherska eran led mot sitt slut. Inom loppet av några år följde slag på slag en serie glänsande upptäckter, som i väsentliga drag modifierade den totalbild av de indoeuropeiska språken, som dittills sett sig som oemotsäglich, och åter andra stodo för dörren. Till namnen Ascoli, Thomsen, Esaias

1) "Adolf Noreen, ein Blick auf seine Anfänge etc." Uppsala, Almqvist & Wiksell 1927", uppsatt i korrektur (c. 26 sidor), därefter uppriven och makulerad.

2) Officiellt leddes detta seminarium av den ena eller andra anledningen vid vissa tider av andra lärare ur Richerts eller Noreens skola, men Noreen var faktiskt alltid den egentlige ledaren. Åren 1890—92 var Wadstein seminariets föreståndare.

Tegnér d. y., de Saussure, Joh. Schmidt och Karl Verner knöto sig nya: Brugmann, Leskien, Sievers och andra.

Richert, som börjat sin akademiska bana som docent i nordiska språk och allmän jämförande språkforskning, blev den som fr. o. m. 1871 under upprepade förordnanden för den sjuklige Säve fick förmedla den nya vetenskapen om språkets väsen och utveckling och de nya upptäckterna till en ähörarekrets, vilken under en viss tid uppgick till nära dubbla hundratalet. Hösten 1879 — den sista termin han föreläste, innan han för alltid nedbröts av en obotlig sjukdom (kronisk sömnlöshet), fick han orientera sina ähörare i den lysande upptäckt, som går under namnet den Vernerska lagen med dess överraskande ljus över den äldsta indoeuropeiska accentueringen och konsekvenser för läran om språkutvecklingens lagbundenhet ("Freilich kann die vergleichende Sprachwissenschaft den Zufall nicht ganz in Abrede stellen, aber Zufälligkeiten en masse kann und darf sie nicht zugestehen").

Det blev Richerts tragiska öde att efter ett knappt treårigt innehav av den nordiska lärostolen nödgas nedlägga sin undervisningsverksamhet just i det ögonblick, då den allmänna och jämförande språkvetenskap, vars successiva framsteg klart avspeglas i hans föreläsningsdiarier, nyss hade slagit ut i sin fulla blom. Richerts snara död (i Södertälje, sedan han som tjänstledig flyttat till Stockholm, den 5 sept. 1886) förde Adolf Noreen i ännu unga år till den självständiga lärareställning, som skulle bli av sådan betydelse för det nordiska språkstudiets framtid.

Elis Wadstein, student höstterminen 1879, har veterligen icke hört Richert. Med Noreens undervisning stiftade han bekantskap först hösten 1881, då Noreen uppehöll den nygrundade professuren i svenska språket för dess blivande innehavare, den som forskare högt förtjänade L. Fr. Löffler (f. 1847 † 1921), vilken efter ett par års tjänst kom att åtnjuta en mer än tjuguarig tjänstledighet, till dess genom hans förtidspensionering till de nordiska studiernas fromma plats bereddes åt Otto von Friesen.

Wadstein började sina studier med semitiska språk. Hans namn återfinns sedan vårterminen 1880 på professor J. Th. Nordlings föreläsningar över profeten Hosea och koranen. I betygskatalogerna från Stockholms gymnasium, som Wadstein genomgick läsåren 1875—79, finnes intet som motiverar detta ämnesval. Wadstein har ett lågt studentbetyg i teologi och har aldrig läst det då för tiden flitigt tillvalda hebreiska språket, ej ens grekiska. Det är tydligen som Björnsthåls stipendiat — W. var född i Torshälla som son av en f. d. fanjunkare — d. v. s. som underofficersson från Södermanland, "den där befilitar sig om de semitiska dialekterna" som Wadstein blivit semitist.

Sin förpliktelse som stipendiat har han emellertid fattat allvarligt: han har i detta ämne i sin femåriga kandidatexamen ett honnörsbetyg, som förutsätter insikter i hebreiska och arabiska och ytterligare ett tredje språk, och ämnet ingår likaledes i hans treåriga licentiatexamen. Ett mindre tidskriftsinlägg: "Ein morgenländisches Wort im Abendland" av år 1915, om ett medeltida s. k. Ritterwort av arabiskt-persiskt ursprung är det enda synliga spåret av Wadsteins studier som Björnståhlsk stipendiat.

Efter kandidatexamen och ett års språkstudier vid tyska universitet beklädde Wadstein läsåret 1884—85 tillsammans med Johan Wirén kuratelet i Södermanlands-Nerikes nation (läsåret 1889—90 var han dess förste kurator). Hans namn återfinnes nu på professor Herman Almqvists föreläsningar över allmän språkvetenskap, på Fr. Tamms över fornsvenska lagtexter m. m., på Axel Erdmanns monstergilla undervisning i sanskrit, vilken lärare längre fram skulle omskapa och nydana de tyska och engelska språkens studium vid universitetet. Bland sina åhörare hade Erdmann en gång räknat Richert själv, senare O. A. Danielsson, Per Persson m. fl., bland sina examinander i jämförande språkforskning Adolf Noreen. Äntligen på Adolf Noreens, vilkens undervisning åtnjöt ett sådant anseende, att den tidtals följdes av språkforskare sådana som H. Almqvist, O. A. Danielsson, Per Persson m. fl. På det nordiska seminariet gjorde Wadstein sitt inträde höstterminen 1886. Det s. k. Fjärde-novemberstipendiet satte honom i stånd att tvenne gånger idka språk- och arkivstudier i Norge. Det var också på sina värdefulla studier över den Fornnorska homilieboken som Wadstein förvärvade sin docentur i nordiska språk och promoverades.

Det låg en särskild glans över det nordiska seminariet under 1890-talets första år, då Wadstein förestod det seminarium, där Noreen var centralpersonen och själen i allt. Det var Noreens kanske lyckligaste läraretid; han hade nyss genom några glänsande uppsatser i populär stil (Om språkriktighet m. m.) gjort sig känd för en större allmänhet. Ämnet var Wiséns Carmina Norrøna, vilket verks publikation så länge motsetts och otåligt inväntats av de nordiska språkmännen. Främst av allt Tjodolfs Ynglingatal, denna svårtolkade forndikt, på vilken betydande män alltifrån Snorre till Theodor Wisén och efterföljare provat sitt snille.

Och stenkumlets trånga boning

Möttog på Toten i sin gömma

Konungen över ett helt folk

så ungefär lydde Adolf Noreens av poetisk flykt burna tolkning av ett dunkelt ställe i stroferna om en av de norska Ynglingarna. Till tolk-

ningen av denna dikt bidrog Wadstein med flera välgående bidrag publicerade i Arkiv för nordisk filologi.

Det var en rätt oförbehållsam kritik som i det ungdomliga seminariet övades på Wiséns texter och tolkningar. Ur detta seminarium framgick sådana inlägg som Noreens Mytiska beståndsdelar i Ynglingatal i hyllningsskriften till Sophus Bugges 60-årsdag och hans glänsande uppsats Fornnordisk religion, mytologi och teologi, vilken icke mister sin glans, därför att en senare tid visat en högre uppskattning av Viktor Rydbergs Undersökningar i germanisk mytologi.

Efter några års läraretid som docent i nordiska språk vände sig Elis Wadstein till ett nytt forskningsfält. År 1896 utkom den om den fornlågtyska språkforskningen högt förtjänte holländaren Gallées edition av de kortare fornsachsiska språkminnesmärkena, vilken genast blev föremål för en mördande kritik av den tyske forskaren Steinmeyer. Detta gav Wadstein anledning att försöka åstadkomma en bättre edition, grundad på förnyad läsning av handskrifterna, och han tillbragte härför längre tider vid tyska bibliotek. Då den nya upplagan 1899 blev färdig, röntes texten odelat gillande, men glossaret blev föremål för en nära nog lika omild kritik av samme stränge kritiker. Med en nästan förvånansvärd seghet återkom Wadstein femtio år senare, sedan hans kritiker för länge sedan gått bort, till sin edition och försvarede i detalj sin en gång intagna ståndpunkt. Då den tyska tidskriften gjorde vissa ändringar i hans manuskript, tryckte han i Sverige en korrigerande bilaga på tyska språket. Året därpå (1900) utkom hans avhandling "The Clermont runic casket", om tolkningen av den fornengelska runskriften och avbildningarna på det s. k. Franska skrinet, ett specimen där Wadsteins förtrogenhet med fornordisk diktning kom honom väl till pass

Hösten 1900 kallades Elis Wadstein till innehavare av lärostolen i germanska språk (tyska och engelska) vid Göteborgs högskola, där han förut ett läsår uppehållit den nordiska professuren. Han tillträdde härmed en ny uppgift, med vilken han dittills ej haft kontakt som lärare. Till namnet omfattade lärostolen hela den nyspråkliga ämnesgruppen, även dess romanska del, åt vilken Wadstein lika litet som företrädaren F. Holthausen ägnat något studium, i motsats till dennes föregångare, Hj. Edgren, som i sin undervisning haft att förverkliga ett program av vidaste syftning, den odelade moderna litteraturen och språkvetenskapen och därjämte sanskrit.¹ Wadstein var vid sin av-

¹) A. Hj. Edgren, f. 1840, d. 1903 såsom medlem av Svenska akademien Nobelinstitut, under sitt skiftesrika liv militär, ingenjör, docent i franska vid Yale-universitetet i U. S. A., som sanskritist där tidvis vikarie för språkforskaren Whitney, därefter professor i sanskrit och moderna språk

gång år 1928 Sveriges siste tjänstgörande professor i "nyeuropeisk lingvistik".

Den nyfilologiska vetenskapen — nu överallt vid våra universitet och högskolor företrädd av tre lärostolar för den ursprungligen odelade ämnesgruppen, i Uppsala och Lund dessutom av några nytillkomna — är såsom själva namnet antyder, en nykomling vid våra universitet. Nylingvistiken, ny och levande som den värld av språk efter vilka den fått sitt namn, hade ända till in på 1800-talet ej varit någon universitetsvetenskap. Blott latinet: "romersk vältalighet och poesi", de orientalska språken och grekiskan, vilket språk intog en blygsammare plats i latinprofessurens skugga, räknades av ålder som vetenskaper. De levande språken voro blott färdigheter, universitetets språkmästare fäktnästarens kollega.

Ännu långt in på det förflutna seklet — vi avse överallt i det följande Uppsala men tacite även Lund, där förhållandena voro i det hela likartade — företräddes de moderna språken vid universiteten av en enda lärstol, och den som studerade dem, fick ända till slutet av 1880-talet blott ett enda betyg i examen för dem alla. De romanska språken och litteraturerna stodo i förgrunden, och professorn själv föreläste egentligen blott över dessa. Lärostolen och examensämnet hade den utförliga titeln: nyeuropeisk lingvistik och modern litteratur, en titel som blev ännu långsläpigare, då den till professuren hörande adjunktturen förvandlades till extra ordinarie professur för att bättre kunna tjäna ämnets germanistiska del. Den äldre, ordinarie professuren (innehavare i ordningsföljd: Böttiger, Th. Hagberg, P. A. Geijer) fick nu tillägget: med undervisnings- och examinationsskyldighet i romanska språk, den extra ordinarie (förste innehavare: Axel Erdmann) fick det förkortade namnet: "nyeuropeisk lingvistik med undervisnings- och examinationsskyldighet i germanska språk" — m. a. o. den nyfilologiska lärostolens ena hävdvunna föremål: "och litteratur" uppförades i själva benämningen. Det torde ej vara ägnat att förvåna, om dessa besvärliga namn vid lärostolens och ämnets ytterligare uppdelning år 1903 förenklades till romanska språk, tyska språket och engelska språket — en namnändring, i stort sett till samstämmighet med skolschemat, som självfallet icke betyder också en realförändring, så att ämnet modern litteratur därmed upphört att existera inom den nyspråkliga ämnesgruppen.

vid Lincoln-universitetet i Nebraska. Göteborgs högskolas rektor 1891—93, slutligen återigen efter vartannat professor i romanska språk och jämförande lingvistik i Amerika. E:s vittspännande författarskap berör även flere av de romanska språken.

Det må här blott i korthet antydast, att de levande språken, nordiska språk och litteraturhistoria såsom universitetsämnen blott äro successiva förgreningar från ett och samma ursprung. Alla tre ha framgått ur ett enda, inom sig rätt skiftande lärdomskomplex, som med en äldre tids terminologi kan sammanfattas såsom "Vitterhet" eller "Litterae humaniores", vilket vittomspännande ämne utom en adjunktur (ofta fattad som latinadjunktur) förfogade över en lärostol, som äldst var förenad med universitetsbibliotekariebefattningen. Lärostolen fick, lösgjord från bibliotekarietjänsten, först år 1836 i Atterbom en verklig innehavare, medan ur biblioteksprofessuren, som slutligen kommit att syssla med "arkeologi" och isländska, framgick lärostolarna i nordiska språk. Ur Atterboms vitterhetsprofessur, "estetik och modern litteratur" förgrenade sig till sist ämnena litteratur- och konsthistoria samt "nyeuropeisk lingvistik och modern litteratur", de nuvarande nyspråkliga professurernas föregångare.

Av den år 1785 grundade vitterhetsprofessurens stolta program hade vid universitetsbibliotekarie Aurivilius' död år 1829 blivit "ein zweistündiges Kompendium" — ett kollegium på två veckotimmar. Det avhandlade i knapphändig drag "den sköna litteraturens regler och öden". Dess ursprungliga rikare innehåll: litteratur i vidaste mening, lärdomshistoria, arkeologi, de sköna konsternas historia och teori och t. o. m. de nyare språken — har först i våra dagar helt förverkligats genom en serie av lärostolar eller speciella befattningar. Endast ämnets teoretiska del, *Philosophia pulchri et artium elegantium*, som omväxlande förelästes av filosoferna (Benjamin Höijer, Grubbe,) eller adjunkterna i vitterheten (Törneros före sin utnämning till latinprofessor) med andra ord estetiken, råkade så småningom i glömska.

Namnen Atterbom, Böttiger, Th. Hagberg — i Lund den senares mera betydande broder C. A. Hagberg, f. d. docent i grekiska litteraturen för J. O. Höijer — vittna om att lärostolarna i såväl vitterhet som nylingvistik tidigast innehafts av litteraturforskare eller litterater av olika betydenhet.

Den förskjutning av intresset och specimineringen inom de nyfilologiska professurerna, som senare inträtt, sammanhänger med de stora revolterande nyupptäckter inom den jämförande språkvetenskapen, som inföllo under 1870- och 80-talen, varom ovan talats. Först i och med den senaste tillsättningen av Uppsalaprofessuren i engelska har ämnesgruppens litteraturfilologiska del åter tillerkänts samma rang som den språkliga.

Utrymmet tillåter ej att utförligt ingå på Wadsteins lärareverksamhet vid Göteborgs högskola. Strax i början befriades han från

befattningen med det engelska språket, då Erik Björkman kallades till den genom Andrew Carnegies donation upprättade professuren i engelska språket. Han fick nu koncentrera sig på undervisningen i tyska och föreläste såväl modern tysk litteratur som över äldre språkperioder. Särskilt vinnlade sig Wadstein om den sida av ämnet, som var av omedelbar betydelse för lärareutbildningen. Wadstein blev snart censor i studentexamen och verkade som sådan ända till 1931. Ett annat uppdrag som anförtroddes Wadstein var att biträda Kungl. katekesnämnden för en ny översättning av Luthers lilla katekes, en översättning som i manuskript bevaras i kyrkomötets arkiv. Sitt vetenskapliga författarskap kom Wadstein med åren att utvidga till att omfatta sådana vetenskapliga problem som Norden och Västeuropa i belysningen av språkliga vittnesbörd, det engelska folkets ursprung, de fornfrisiska inflytelserna på de nordiska språken, Sveaväldets uppkomst i urbygden kring Mälaren: Uppsala, Björkö och Sigtuna — det forn-lämningarnas Sigtuna, där den vittsvävande och innerst kyliga s. k. kristna humanismen ännu ej hunnit uppslå sin ekumeniska kulturborg. Som emeritus flyttade Wadstein till Uppsala och efter en tid till Stockholm, där han avled i juni 1942. En lång emeritid gav honom möjlighet att utbygga och fullända tidigare forskningar.

"Det skulle så gå", så översätter Adolf Noreen detta Ynglingatalens oföränderliga skylde om den ödeslott som oavvändbar skulle träda till mötes diktens mytomspunna forntidskonungar. Det skulle så gå, att Adolf Noreen ej skulle få fullända den stolta byggnad han börjat resa i sitt monumentalverk Vårt språk, där allt var nytt, kanske alltför nytt — "Ecce omnia nova facio". Över Wadsteins liv rådde ett blidare öde.

De som vid 90-talets början mött Elis Wadstein som nybliven lärare i Adolf Noreens seminarium, torde främst ha fått intrycket av en vetenskapsman av gedigen vederhäftighet och ett hovsam, tillbakadraget kynne. Denna Wadsteins tidigaste läraregärning skall rättvisligen icke till sitt värde minskas av det faktum, att den kom att utövas jämsides med en annan av vidare verkning och ovanligare mått. Det är icke någon ringa lott att växa och utvecklas i skuggan av en stor lärare.

Elis Wadstein sökte och nådde ej den verkan utåt, vartill hans imponerande och tilldragande yttre syntes göra honom ägnad; han levde helt i sin forskning och i sina närmastes omgivning. En sådan enhetlighet i vad som med en nyskapad term kallas livsföring är också den en förmån: det är den rättrådiges och flärdlöses flykt undan den s. k. sammanlevnadens och "gemenskapens" flyktiga allehanda.

Sällskapet V. f. N:s stipendiefond.

Av Malts Essén.

Den lilla artikel, jag i fjolårets majhälsning skrev om V. f. N., slutade med en fråga: "Varför ej nu söka samla medel till ett stipendierum i Arkadien, avsett för en nyköpingsstudent?" Denna fråga har nu fått ett gynnsamt svar. Till ett hundratal gamla V. f. N:iter sändes i april och maj månad 1942 en förfrågan, om de även i fortsättningen ville stödja V. f. N. i dess insamlingsarbete, denna gång för inköp av ett stipendierum. Bidrag kunde lämnas, antingen en engångsavgift på hundra kr. eller ock en mindre summa under tio år, förslagsvis fem kr. per år.

Det visade sig, att de gamla studenterna ej heller denna gång sveko. Sex stycken insände hundra kr. var och fjorton ha lovat att lämna årliga bidrag. Den 15 april 1943 kunde fonden uppvisa en behållning på 687:62 kr. Än är det visserligen långt kvar till de 6.500, som erfordras, men början är god, och jag hoppas, att de gamla nyköpensare, som läser detta, inte glömmer denna nya insamling, utan tänker på att sända in ett litet bidrag till kassaförvaltaren, lektor M. Essén.

Notiser om nationens porträtt- och konstsamling.

Av Jonas L:son Samzelius.

1. **Bernhard von Beskows gåvor.** Utom arkitekten, G. Hallberg, som f. ö. starkt påverkats av fransk slottsarkitektur (Se Majhälsning 13, 1940), synes ingen i så hög grad ha bidragit till att ge nationens hem dess prägel som Bernhard von Beskow. Mellan honom och vår nation rådde ett synnerligen gott förhållande, vilket bl. a. ledde till, att nationen år 1861 uttalade en önskan att få bekosta ett porträtt av honom. Svaret blev, att von Beskow själv skänkte nationen ett av Per Södermark utfört porträtt. I sitt testamente förordnade han, att en stor del av hans samlingar och övriga tillgångar skulle överlämnas till Uppsala universitet, däribland en för sin tid betydande penningssumma, vars avkastning i form av stipendier skulle tillfalla medlemmar av vår nation. Av hans stora och värdefulla samlingar av böcker och konstverk skulle nationen få överta vad universitetet ej ansåg sig böra behålla. Enligt en visserligen t. v. ej fullt bekräftad tradition erhöll nationen då Sergels Liggande faun samt de sergelska porträttmedaljonger av Gustav III, Bellman, Ehrensvärd och Sergel själv, som nu så starkt bidraga till att ge vårt hem dess prägel. Faunen blev sedan en gång skadad och efter lagningen övermålad med svart färg, men

enligt vad konservator Jaensson i Nationalmuseet uppgivit, torde det gå att restaurera den.

Men von Beskow har säkerligen redan tidigare givit nationen en samling konstverk, som i ännu högre grad framträda än de förut nämnda. Hamnström berättar i sin historia (s. 154), att inspektor vid landskapet den 7 okt. 1840 tillkännagav, att nationen av anonyma givare mottagit sju porträtt av utmärkta män, födda i hembygden. Det var de kopior av porträtt av Karl X Gustav, Carl Carlsson Gyllenhielm, Adler Salvius, Johan Skytte, Peringskiöld, Stiernstolpe och Ehrenheim, som — särskilt vad de båda förstnämnda beträffar — äro så välbekanta för landsmännen. "Porträtten hade öfverlämnats genom en kapten Wählberg, och nationen beslöt att bedja honom framställa för gifvarna nationens varma och lifliga tack för den lika oväntade som dyrbara gåfvan." Kapten Wählberg kan knappast vara någon annan än kaptenen vid Upplands regemente Denis af Wählberg. Dennes syster var emellertid just Bernhard von Beskows maka. Vilka gifvarne voro torde ej varit svårt att gissa.

2. **Gjörwell, Björnstahl och Södermanlands nation.** Det första konstverk, nationen ägt, är en bronserad kopia av Sergels vid Björnståhls genomresa i Rom utförda välgjorda porträttmedaljong av denne. Den sitter alltjämt i sin på 1790-talet beställda förgyllda träram och flyttades vid den sista restaureringen till en förnämligare plats än förut. Detta konstverk har sitt speciella värde även som bevis på Gjörwells svärmiska vänskap för Björnstahl, som fick sitt mest välbekanta uttryck i utgivningen kort efter Björnståhls död i pesten i Saloniki år 1779 av dennes brev från den utländska resan. Enligt en den 2 juni 1780 daterad redogörelse (Stockholms lärda tidningar nr. 44, 15/6 1780) av Gjörwell över vad som åtgjorts till Björnståhls minne, hade även bronserade medaljonger blivit uppsatta bl. a. "på Södermanlands Nations sal i Uppsala, hvar hans lärda gofvor först syntes . . . ."

3. **Tillägg till Landers uppsats om inspektorsporträtten** (Majhälsning 4, 1931). Enligt ett brev av änkefru Carolina Walmstedt avbildades aldrig hennes svärfader, professor L. P. Walmstedt. — För några år sedan gjordes omfattande forskningar för Skytteanums och Östgöta nations räkning efter porträtt av Olof Wingqvist, men resultatet blev även då negativt. — Ett bättre porträtt av Samuel Klengenstierna än de av Lander nämnda finnes i privat ägo enligt Svenska porträttarkivets undersökningar (Index öv. Sv. portr., 1, 1935).

4. I den i år utkommande tredje delen av A. Hahr, Uppsala universitets porträtt- och tavelssamling, behandlas bl. a. vår nations samling.

Veteranerna.

Sammanträdet den 30 april 1942.

Sedan Södermanlands-Nerikes Nations högtidslandskap på nations-salen den 30 april 1942 avslutats, sammanträdde omedelbart Veteranerna efter den i Majhälsningen samma år utfärdade kallelsen, nu som allt från föreningens tillkomst under ordförandeskap av professor emeritus Rutger Sernander.

Berättelser över granskningarna av föreningens räkenskaper är efter år för tiden 16 april 1937—15 april 1942 föredrogs å revisorernas vägnar av docent Claes Blum. Veteranerna godkände berättelserna och biföllo revisorernas förslag om ansvarsfrihet för skattmästaren, bibliotekarie Jonas L:son Samzelius. Föreningens utgående behållning hade under denna 5-årsperiod stigit från 6,121:40 till kr. 7,325:12 (under 5-årsperioden 16 april 1932—15 april 1937 steg denna behållning från kr. 4,466:89 till kr. 6,121:40).

Skattmästaren lämnade upplysningar om några speciella av Veteranernas utgifter under tiden 1937—1942, vilka av föreningen godkändes.

Veteranerna hade nu att skrida till val av sex ledamöter av föreningens nämnd — självskrivna i densamma äro enligt stadgarna Nationens inspektor, förste kurator och skattmästare. I samband med valet erinrade ordföranden om den stora förlust Nationen, Veteranerna och Veteranernas nämnd gjort genom medicine doktor Gustaf Neanders bortgång; från föreningens tillkomst hade Neander varit dess vice ordförande. Till medlemmar av nämnden valdes professor Rutger Sernander, kommerserådet Martin Jansson, direktör Moje Carlsson, bankdirektör Carl Wellander, läroverksadjunkt Carl Cederblad och bibliotekarie Sven Sernander (samtliga omvalda).

Nu var det omedelbart Veteranernas nämnd som hade att sammanträda.

Enligt stadgarna har nämnden rätt att komplettera sig själv, vilket nu också skedde. I densamma invaldes dess gamla ledamöter direktör Fritiof Söderbäck och borgmästare Eric Wahlberg samt nyvaldes efter doktor Gustaf Neander docent Arne Furumark.

Till sist hade nämnden att välja funktionärer i Veteranerna på fem år. Härvid omvaldes till ordförande professor Sernander, nyvaldes till vice ordförande direktör Söderbäck, omvaldes till skattmästare bibliotekarie Samzelius och omvaldes till sekreterare bibliotekarie Sernander.

Sven Sernander.

Nya medlemmar 1942.

Almlöf, Nils, Jägmästare, Uppsala
 Asplund A., Jur. kand., Abrahamsberg.
 Bergdahl, Ernst, Fil. mag., Orsa (ständig).
 Bergström, Bertil, Jur. kand., Stockholm.
 Berner, E., Med. dr, Norberg.
 Brantberg, Arne, Tobakshandlare, Nyköping.
 Brevner, Erik, Docent, Stockholm.
 Broberg, Folke, Aktuarie, Stockholm.
 Christiansson, Carl, f. d. Justitieråd, Stockholm.
 Dahlman, Erik, Leg. läkare, Hudiksvall.
 De Geer, J. J., Förste kammarherre, Stockholm (ständig).
 Dohlwitz, Per, Fil. mag., Lillsved.
 Eriksson, Arnold, Fil. kand., Uppsala.
 Flodkvist, Ulla, Fil. mag., Stockholm.
 Fogelström, G., Med. kand., Stockholm.
 Frenander, J., Advokat, Örebro.
 Fröman, Gösta, Ingenjör, Falun.
 Gauffin, H., E. o. adjunkt, Umeå (överg. t. ständig).
 Göthlin, Folke, Fil. lic., Stjärnhov.
 Hallquist, Erik, Tandläkare, Ljusdal.
 Hammer, A. V., Folkskoleinspektör, Borås.
 Hellström, John, Professor, Stockholm.
 Jönsson, Birger, Stadsläkare, Eskilstuna (ständig).
 Kallander, Jonas, Provinsialläkare, Kalix (överg. t. ständig).
 Kjellin, R., Fil. mag., Grängesberg.
 Klingspor, Staffan, Leg. läkare, Stockholm.
 Lager, Gunnar, Byråchef, Stockholm.
 Larsson, Erik, Banktjänsteman, Örebro.
 Larsson, Sven, t. f. Kyrkoherde, Tystberga.
 Lidström, A. E., Leg. läkare, Örebro.
 Lundberg, C., Kyrkoherde emer., Nyköping.
 Lundblad, P. O., f. d. Konsistorienotarie, Strängnäs.

Lundqvist, Nils, f. d. Rektor, Stockholm (överg. t. ständig).
 Malm, Ivar, Advokat, Norrköping.
 Melchersson, David, Leg. läkare, Göteborg (ständig).
 v. Meyburg, Olof, Fil. mag., Stockholm.
 Morén, Erhard, Kyrkoherde, Vintrosa.
 Nelson, Helge, Professor, Lund (överg. t. ständig).
 Norberg, Alf, Komminister, Valla.
 Olofsson, O., Fiskeriintendent, Lund.
 Perman, Håkan, Direktör, Örebro.
 Planting-Gyllenbåga, Erik, Regeringsråd, Stockholm.
 Reuterswärd, Carl, W. P., Fil. mag., Uppsala.
 Ringhammar, C-E., Fil. kand., Uppsala.
 Ripa, Olof, Attaché, Teheran (ständig).
 Risbjer, Emil, Läroverksadjunkt, Växjö (överg. t. ständig).
 Rosén, Anna, Fröken, Eskilstuna.
 Sahlgren, Ernst, Överläkare, Stockholm.
 Sandén, E., Läroverksadjunkt, Stockholm.
 Söderbäck, Fritiof, Direktör, Stockholm (överg. t. ständig).
 Söderbäck, Sigrid, Fru, Stockholm (överg. t. ständig).
 Söderborg, B., Rektor, Stockholm.
 Söderström, Carl, Häradshövding, Ronneby (överg. t. ständig).
 Tersmeden, F., Ombudsman, Stockholm.
 Tibblin, Carl, Leg. läkare, Boden.
 Tullberg, Bertil, Förste notarie, Nyköping.
 Wahlin, John, Inköpschef, Eskilstuna.
 Vall, Gunnar, Kontraktsprost, Vingåker.
 Wallin, Nils, Amanuens, Härnösand.
 Widebeck, Ingemar, Bankdirektör, Nyköping (ständig).
 Wrang, Erik P., Chefredaktör, Falköping.
 Wrangel, W., Friherre, Stockholm (ständig).
 Öberg, John, Fil. kand., Borås.

Räkenskaperna 17 april 1942—19 april 1943.

Ingående behållning: Sv. statens 3,5 % obl. 1941 å 4,000 kr. 3,960:54; Å sparkassa 2,984:62; Å postgiro 379:96. Summa kronor 7,325:12.

Inkomster: Avg. av 15 st. ständ. ledamöter 750:—; Årsavgifter 921:—; Räntor 223:64; Gåvor att förmedla 220:—. Summa kronor 2,114:64.

Utgifter: Majhälsning 1942 1,795:12; Utgifter för kamratfesten 249:75; Förv. kostn. 12:20; Förmedlat gåvor till Allm. stipendiefonden 220:— . Summa kronor 1,677:07.

Utgående behållning: Sv. Statens 3,5 % obl. 1941 å 4,000 kr. 3,960:54; Å sparkassa 3,663:01; Å postgiro 139:14. Summa kronor 7,762:69.

Årsavgiften för 1943.

Årsavgiften hoppas nämnden även detta år få emotse genom postgiro försändelse. Inbetalningskort bifogas detta brev. Liksom i följande anses skattmästaren kunna befrias från skyldigheten att kvittera på detta sätt inlevererade avgifter. Skattmästaren vore tacksam om medlemmarna snarast möjligt och helst före Valborgsmässoaftonen ville insända sin avgift (årsavgift minst 3:— kr., ständigt minst 50:— kr., understödjande minst 100:— kr.) till Södermanlands-Nerikes Nations Veteraner, Uppsala (Postgirokonton 25906).

INNEHÅLL:

	Sid.
Från vår till vår	3
Landsmännen	35
Nationens ämbetsmän	39
Utgående balanser	41
Studentminnen av Karl Asplund	44
Elis Wadstein av Hjalmar Psilander	57
Sällskapet V. f. N:s Stipendiefond av Matts Essén	65
Notiser om nationens porträtt- och konstsamling av Jonas L:son Samzelius	65
Veteranerna	67